

Trendbureau
Gelderland

**Bestuurlijk handelen
na melding
grensoverschrijdend
gedrag in de sport**
Onderzoek

Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Uitgave december 2024

Opdrachtgever:

Contactpersoon:

Ilse Schrijver (i.schrijver@trendbureaugelderland.nl)
Trendbureau Gelderland
Ooipootstraat 48
6981DW Doesburg
Email: info@trendbureaugelderland.nl

“Slachtoffers en beschuldigen verdienen een gedegen, transparante en empathische behandeling van hun zaak”

(Van Veldhuizen et al., 2023: 3)

“Absolute veiligheid is nooit te waarborgen.”

(Schipper- Van Veldhoven, 2016: 60)

Managementsamenvatting

Dit onderzoek richtte zich op het verkrijgen van inzicht in het bestuurlijk handelen in het proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag in de sportcontext. Het onderzoek gaat niet over meldingen die betrekking hebben op strafbaar gedrag, maar enkel over meldingen die betrekking hebben op het grijze gebied. Grensoverschrijdend gedrag wordt ervaren wanneer iemand het gevoel heeft dat zijn of haar persoonlijke grenzen worden overschreden, wat per individu verschilt en dus subjectief is (Asante et al., 2021). Daarnaast zijn grenzen afhankelijk van de context (De Vries, 2023; Van der Kolk, 2022), waardoor het noodzakelijk is om het specifieke gedrag en de context duidelijk te beschrijven (De Vries, 2017).

Er zijn vier vormen van grensoverschrijdend gedrag: emotioneel, fysiek, seksueel en verwaarlozing. Grensoverschrijdend gedrag is niet altijd strafbaar. Veel mensen hebben milde vormen van grensoverschrijdend gedrag meegemaakt, maar melden dit niet altijd vanwege zelfverwijt, angst voor de impact van een melding en gewenning (Olfers & Van Wijk, 2021).

Er zijn weinig protocollen beschikbaar die betrekking hebben op het proces na een melding (Van Wijk et al., 2017). Bestuursreacties worden beïnvloed door de ervaring van bestuurders en de vertrouwenscontactpersonen (Van Wijk et al., 2017). De definitie van grensoverschrijdend gedrag en de opvolging van meldingen kent een aantal nadelen, zoals onduidelijkheid over grenzen, onjuiste beschuldigingen, anonieme meldingen, 'trial by media' en taalinflatie (Olfers & Van Wijk, 2022; De Bruijn, 2023).

De huidige aanpak na een melding heeft grote impact. Melders ervaren een gebrek aan regie en informatie, terwijl beschuldigen worden geconfronteerd met onzekerheid en financiële lasten (Van Veldhuizen et al., 2023; Ten Bosch et al., 2023; Olfers & Van Wijk, 2022). Besturen vinden het moeilijk om zorgvuldig om te gaan met beschuldigingen en andere stakeholders ervaren het proces als intens (Olfers & Van Wijk, 2021). Ondanks toegenomen onderzoek is er nog weinig bekend over het proces na een melding.

Dit verkennend onderzoek bestond uit 7 interviews met experts welke plaatsvonden tussen 14 augustus 2023 en 17 oktober 2023. Uit de interviews komt naar voren dat grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt wanneer iemand voelt dat zijn of haar persoonlijke grens is overschreden. Deze grens wordt gezien als subjectief en afhankelijk van tijd en context, wat het noodzakelijk maakt om specifiek gedrag en de context zorgvuldig te definiëren. Respondenten geven aan de voorkeur aan om de term "grensoverschrijdend gedrag" niet te gebruiken, maar in plaats daarvan het specifieke gedrag en de context te benoemen.

De huidige aanpak na een melding heeft een grote impact op alle betrokkenen. Er is een gebrek aan regie en informatie voor melders, terwijl beschuldigen geconfronteerd worden met onzekerheid en financiële lasten. Besturen vinden het moeilijk om zorgvuldig om te gaan met beschuldigingen en ook andere stakeholders ervaren het proces als zwaar.

Het onderzoek identificeert vier fasen in het proces van melding van grensoverschrijdend gedrag. De eerste fase is het proces voorafgaand aan de melding, waarin gedragsregels, waarden en normen moeten worden besproken en vastgelegd. Deze fase krijgt volgens respondenten onvoldoende aandacht. De tweede fase is de meldingsfase, die volgens respondenten de laatste jaren eenvoudiger geworden is. Echter, geven respondenten aan, heeft niet elke melding betrekking op gedrag dat daadwerkelijk heeft plaatsgevonden zoals beweerd door de melder. De derde fase is de fase na de melding, waarin het gemelde gedrag wordt beoordeeld en vervolgstappen worden ondernomen. Respondenten ervaren deze fase als onduidelijk en geven aan dat betrokken partijen, zoals melders, beschuldigen en besturen zich vaak niet gehoord voelen. De vierde fase betreft de nazorg, waarvoor momenteel volgens respondenten weinig aandacht is. Respondenten benadrukken het belang van aandacht voor deze fase.

Het onderzoek brengt vijf dilemma's aan het licht. Het eerste dilemma betreft communicatie: niet communiceren betekent partijen niet horen, maar wel communiceren kan het onderzoeksproces verstoren. Het tweede dilemma is de balans tussen ruimte voor fouten en rekening houden met de grenzen van anderen. Het derde dilemma is het verschil tussen bedoeling en beleving. Het vierde dilemma betreft het risico op wegstappen versus de kans op verkeerde inschatting van een situatie. Het vijfde dilemma is gerelateerd aan het ISR: een onafhankelijk instituut voorkomt vriendjespolitiek, maar mist interne kennis over de specifieke sportcontext en -regels.

Op basis van het onderzoek worden zeven aanbevelingen gedaan. Ten eerste, blijf in gesprek over gewenst en ongewenst gedrag. Ten tweede, bekijk meldingen breder en vraag hoe

dergelijke situaties in de toekomst voorkomen kunnen worden. Ten derde, onderscheid tussen ervaringen, meningen, feiten en beoordelingen bij het beoordelen van een melding en besef dat er meerdere interpretaties mogelijk zijn. Ten vierde, neem de tijd om na te denken en meer informatie in te winnen voordat actie wordt ondernomen. Ten vijfde, ontwikkel beter beleid rondom het proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag. Ten zesde, ondersteun bestuursleden en vertrouwenscontactpersonen beter voor, tijdens en na een melding. Tot slot, besteed meer aandacht aan de afronding van het proces, aangezien mensen elkaar binnen de sport of daarbuiten weer kunnen tegenkomen, wat het belang van een goede afsluiting benadrukt.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1. Inleiding	8
1.1 aanleiding	8
1.2 Doelstelling	8
1.3 Onderzoeksvragen	8
1.4 Opbouw verslag	9
2. Literatuurverkenning	10
2.1 Wat is grensoverschrijdend gedrag?	10
2.2 Grijs gebied	11
2.3 Prevalentie van grensoverschrijdend gedrag	12
2.4 Meldingen	14
2.5 Werkwijze na melding: Wat gebeurt er na melding grensoverschrijdend gedrag?	15
2.6 Risico's huidige werkwijze	16
2.6.1 Onduidelijke grenzen	16
2.6.2 Onjuiste beschuldigingen	16
2.6.3 Anonieme meldingen en verklaringen van horen zeggen	17
2.6.4 Veroordeeld in het maatschappelijk verkeer	17
2.6.5 Taalinflatie	17
2.7 Impact huidige werkwijze op de melders	17
2.8 Impact huidige werkwijze op beschuldigen	18
2.9 Impact huidige werkwijze op verenigingsbesturen	19
2.10 Impact huidige werkwijze op overige stakeholders	19
2.11 Samenvatting en conclusie	19
3. Methodologische verantwoording empirisch onderzoek	21
4. Resultaten	23
4.1 Grensoverschrijdend gedrag	23
4.2 Proces	23
4.2.1 Voorafgaand aan de melding	23
4.2.2 Melding	24
4.2.3 Na melding	24
4.2.3.1 Onduidelijkheid over proces	25
4.2.3.4 Tuchtrect	25
4.3 Nazorg	26
4.4 Stakeholders	27
4.4.1 Bestuur	27

4.4.2 Vertrouwenscontactpersonen en vertrouwenspersonen	27
4.4.4 Beschuldigten.....	27
4.4.5 Melders	28
4.4.6 Clubleden en clubkader.....	28
5. Conclusie.....	29
6. Aanbevelingen	31
Duidelijke kaders ontstaan in gesprek.....	31
Bezie de melding breder	31
Blijf in gesprek.....	31
Eerst denken, dan doen.....	32
Verbeteren en verduidelijken procedures	32
Verbeter ondersteuning	32
Samen verder	32
Literatuurlijst	33
Bijlage 1 Aanbevelingen vanuit de respondenten	36
<i>Preventieve maatregelen.....</i>	<i>36</i>
<i>Na melding .....</i>	<i>36</i>
<i>Na afronding van het proces na melding.....</i>	<i>36</i>

1. Inleiding

1.1 aanleiding

Al ruim vijftig jaar zijn er zorgen over ongewenst gedrag in de sport (Schipper- Van Veldhoven, 2016). In eerste instantie ging de aandacht uit naar spelverruwing, gevolgd door focus op fair play en tolerantie in de jaren tachtig, en waarden en normen in de jaren negentig. Sinds de late jaren negentig van de vorige eeuw voert NOC*NSF beleid uit tegen seksuele intimidatie in de sport (Schipper- Van Veldhoven, 2016). Hierbij zijn tools ontwikkeld om bewustwording te creëren omtrent seksuele intimidatie en om het te helpen voorkomen. Bovendien zijn er middelen ontwikkeld om seksuele intimidatie aan te pakken en te bestraffen (Vertommen & Schipper- Van Veldhoven, 2012).

De laatste jaren neemt het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag in de sport sterk toe. In 2021 waren er bijna 900 meldingen, in 2022 steeg dit naar ruim 1400 meldingen (Kosters, 2023). Het merendeel van de meldingen gaat niet over strafbaar gedrag, maar over gedrag wat door iemand als 'niet plezierig' wordt ervaren (Kosters, 2023). De toename van het aantal meldingen kan in eerste instantie verklaard worden door de maatschappelijke beweging *#metoo* die in 2017 vanuit de VS zich verspreidde over de hele wereld. Het doel van *#metoo* was bewustzijn creëren over de problematiek van seksuele intimidatie en seksueel geweld, door personen publiekelijk te beschuldigen, ook wel '*naming and shaming*' genoemd (Althoff, 2021).

De *#metoo* beweging heeft geleid tot meer aandacht voor grensoverschrijdend gedrag en de verschillende vormen daarvan. Ook voor vormen die eerder werden gebagatelliseerd (Althoff, 2021). Echter, er is geen eenduidige concrete aanpak van grensoverschrijdend gedrag (Janssen, 2018). Een van de verklaringen hiervoor is dat binnen de sportsector, welke vooral bestaat uit verenigingen, geen wettelijke verplichtingen kunnen worden opgelegd (Schipper- Van Veldhoven, 2016). Duidelijk is wel dat straffen en *naming and shaming* geen geschikt instrumenten zijn om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan (Althoff, 2021). Deze instrumenten doen enerzijds geen recht aan de fluiditeit van de grenzen van grensoverschrijdend gedrag en anderzijds leidt het tot een voor-veroordeling (schuldig bevonden worden, voordat het bewezen is).

In de Nederlandse sportwereld is, onder andere met de komst van vertrouwenscontactpersonen, meer aandacht voor het doen van melding van grensoverschrijdend gedrag (Kosters, 2023). Echter, weinig tot geen aandacht gaat uit naar het proces wat start na een melding van grensoverschrijdend gedrag. In dit onderzoek staat dit proces, en het bestuurlijk handelen rondom grensoverschrijdend gedrag in brede zin centraal. Onze focus ligt hierbij op meldingen in het grijze gebied in de sportcontext. Het onderzoek gaat niet over meldingen die betrekking hebben op strafbaar gedrag.

1.2 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is inzicht krijgen in het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag in de sportcontext, ten einde de processen rondom de behandeling van meldingen van grensoverschrijdend gedrag te verbeteren.

1.3 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag die centraal staat in het onderzoek is 'hoe verloopt het bestuurlijke proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag en wat kan daaraan verbeterd worden?'

Het onderzoek bestaat uit een aantal deelvragen:

1. Wat is grensoverschrijdend gedrag?
2. Wat is de prevalentie van grensoverschrijdend gedrag?
3. Wat is er bekend over meldingen van grensoverschrijdend gedrag?
4. Wat gebeurt er na een melding van grensoverschrijdend gedrag?
5. Wat zijn de risico's van de huidige werkwijze?
6. Wat is de impact van de huidige werkwijze op melder, beschuldigde en sportverenigingen?

1.4 Opbouw verslag

Hoofdstuk twee verkent de literatuur en definieert wat grensoverschrijdend gedrag is en de prevalentie ervan. Vervolgens wordt ingegaan op de meldingen van grensoverschrijdend gedrag en wat er al bekend is over wat er gebeurt na een melding van grensoverschrijdend gedrag. Tot slot komen de in de literatuur bekende risico's van de huidige werkwijze en de impact op melders, beschuldigen en besturen aan bod.

De methodologische verantwoording van het empirisch onderzoek volgt in hoofdstuk drie. De resultaten van het onderzoek staan in hoofdstuk vier. Hierbij wordt eerst ingegaan op wat experts zien als grensoverschrijdend gedrag. Aansluitend wordt weergegeven hoe zij zien dat het proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag verloopt. Tot slot komt de impact op de verschillende stakeholders vanuit het perspectief van de experts aan bod.

In de conclusie worden een vijftal dilemma's die uit het onderzoek naar voren komen benoemd. Het verslag wordt afgesloten met aanbevelingen om het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag te verbeteren.

2. Literatuurverkenning

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de definitie van grensoverschrijdend gedrag, de verschillende verschijningsvormen en het verschil tussen strafrechtelijk grensoverschrijdend gedrag en 'het grijze gebied'. Aansluitend bespreken we de prevalentie van grensoverschrijdend gedrag en gaan we in op meldingen. Vervolgens bespreken we de huidige werkwijze na meldingen van grensoverschrijdend gedrag en risico's die aan deze aanpak verbonden zijn. Tot slot wordt ingegaan op de impact van de huidige werkwijze op melders, beschuldigen, besturen en overige stakeholders.

2.1 Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag kan in iedere sportomgeving voorkomen (Vertommen et al., 2016), en heeft in de beleidscontext van de sport al ruim twintig jaar de aandacht (Van Wijk et al., 2017). In eerste instantie lag hierbij de aandacht op seksuele intimidatie genoemd. De laatste jaren is de aandacht verbreed naar andere vormen van grensoverschrijdend gedrag, zoals bijvoorbeeld agressie, discriminatie en pesterijen (Van Wijk et al., 2017).

In Sporttuchtrecht Blauwdruk SI (NOC*NSF, 2018; zie ook Mulder et al., 2020: 3) is de volgende definitie van grensoverschrijdend gedrag te vinden:

“Enige vorm van ongewenst verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd”.

Hoewel het niet expliciet in de definitie benoemd staat gaat het om ervaringen die afwijken van wat in het algemeen gezien wordt als sociaal aanvaardbaar gedrag (Mulder et al., 2023; Sporttuchtrecht Blauwdruk SI, 2018). De Vries (2023) en van der Kolk (2022) benadrukken dat wat gezien wordt als 'normaal gedrag' afhankelijk is van de context waarin dat gedrag plaatsvindt. Ook heeft niet iedereen dezelfde definitie van 'normaal', wat ervoor zorgt dat de beoordeling van gedrag als grensoverschrijdend subjectief is (Asante et al., 2021).

Grensoverschrijdend gedrag kent diverse verschijningsvormen. Mulder et al. (2020) maken onderscheid tussen drie vormen van grensoverschrijdend gedrag: emotioneel grensoverschrijdend gedrag, lichamelijk grensoverschrijdend gedrag en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zij definiëren deze drie vormen niet. Wel geven ze enkele voorbeelden die komen uit een door NOC*NSF vastgestelde lijst. De NOC*NSF-lijst vertoont sterke overeenkomsten met een lijst van gebeurtenissen die Vertommen (2016) gebruikt. In de voorbeelden wordt geen onderscheid gemaakt naar context waarin het gedrag zich afspeelt. Tevens maken zowel Mulder et al. (2020) als Vertommen (2016) geen onderscheid tussen strafbaar en niet strafbaar gedrag. Vertommen et al. (2021) voegen aan de eerdergenoemde drie vormen van grensoverschrijdend gedrag nog verwaarlozing als vierde vorm aan toe.

Emotioneel grensoverschrijdend gedrag gaat over alle gedragingen waarbij een persoon mentaal wordt geïntimideerd of aangevallen (Heijdeman, 2022). Enkele voorbeelden zijn gepest worden, kritiek op uiterlijk krijgen, bedreigd worden met slaan of bedreigd worden het team uitgezet te worden (Mulder et al., 2020).

Lichamelijk grensoverschrijdend gedrag is gedrag waarbij een persoon lichamelijk wordt geïntimideerd of aangevallen (Heijdeman, 2022). Enkele voorbeelden zijn geduwd worden, geslagen worden, gedwongen worden te sporten bij blessure of uitputting.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag bestaat uit een breed scala van gedragingen, “variërend van verbaal seksueel intimiderend gedrag tot ongewenste seksuele aanrakingen, het maken van heimelijke opnamen, grooming en fysiek seksueel misbruik” (Van Wijk et al., 2017: 13). Het NOC*NSF definieert elke vorm van seksueel gedrag of toenadering, of deze nu verbaal, non-verbaal of in fysieke zin plaatsvindt, die door de persoon die het ondergaat als gedwongen en/of ongewenst wordt ervaren als seksueel grensoverschrijdend gedrag (NOC*NSF, 2023). Enkele voorbeelden van seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn seksistische grappen, iemand die te dichtbij komt staan, seksuele berichten ontvangen, gedwongen penetratie (Mulder et al., 2020).

Verwaarlozing bestaat uit het bieden van te weinig zorg en ondersteuning aan minderjarigen en hulpbehoevenden (Vertommen et al., 2021). Enkele voorbeelden zijn inadequate begeleiding of toezicht, onveilig sportmateriaal, inadequate of missende medische zorg (Vertommen et al., 2021).

Ondanks dat grensoverschrijdend gedrag subjectief en context afhankelijk is, zijn er in het Nederlands Wetboek van Strafrecht enkele gedragingen opgenomen die altijd en in elke situatie grensoverschrijdend zijn, ongeacht de beleving van personen (Vertommen & Schipper- van Veldhoven, 2012). Deze gedragingen zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 1
Strafbaar grensoverschrijdend gedrag

Vorm	Gedrag	Wetgeving
Emotioneel grensoverschrijdend gedrag	Discriminerende belediging	Art 137c sr
	Smaad	Art 261 sr
	Laster	Art 262 sr
	Belediging	Art 266 sr
	Dwang en intimidatie	Art 284 sr
	Bedreiging	Art 285 sr
	Belaging	Art 285b sr
Fysiek grensoverschrijdend gedrag	(Zware) mishandeling	Art 300-305 sr
	Dood door schuld	Art 207 sr
	Zwaar lichamelijk letsel door schuld	Art 308 sr
Seksueel grensoverschrijdend gedrag*	Verspreiding pornografisch materiaal	Art 240 b art 254a sr.
	Verkrachting	Art 242 sr
	Ontucht	Art 245-250 sr
	Grooming	Art 248e sr
	Aanranding	Art 239 sr
Verwaarlozing	Opzettelijk iemand in hulpeloze toestand brengen of laten	Art 255 sr
	Opzettelijke benadeling van gezondheid	Art 300 sr

*Tabel gebaseerd op Heijdeman, 2022

2.2 Grijs gebied

Dat grensoverschrijdend gedrag subjectief en context-afhankelijk is, maakt dat er, naast strafrechtelijk grensoverschrijdend gedrag, een grijs gebied ontstaat. Niet iedereen ervaart hetzelfde gedrag als grensoverschrijdend gedrag. Om meldingen te duiden hebben Frans et al. (2022) een vlaggensysteem ontwikkeld om grensoverschrijdend gedrag in het grijze gebied te

kwalificeren. Hierbij onderscheiden ze vier kleuren vlaggen: groen, geel, rood en zwart. De groene vlag wordt gehesen als er sprake is van acceptabel gedrag. Hierbij kan gedacht worden aan aanmoedigen langs de kant, een functionele aanraking waarvoor toestemming is gegeven, etc. Is er sprake van licht grensoverschrijdend gedrag, dan is er een gele vlag. Hierbij kan gedacht worden aan het eenmalig verstoppen van kleding, of een ongepaste seksuele opmerking. Bij de rode vlag is sprake van sterk grensoverschrijdend gedrag. Voorbeelden hiervan zijn iemand bij herhaling uitschelden of iemand bewust angst aanjagen. De zwarte vlag wordt gehesen als er sprake is van gedrag wat in het Nederlands Wetboek van Strafrecht gezien wordt als grensoverschrijdend.

Bij de indeling van gedrag hanteren Frans et al. (2022) de volgende zes criteria: Er is wederzijdse toestemming (1), het gedrag vindt vrijwillig plaats (2) op basis van gelijkwaardigheid (3). Het gedrag is passend bij de ontwikkelingsfase (4) en de context (5). Tot slot heeft het gedrag geen negatieve impact op degene die het gedrag vertoont en de betrokkenen (6). Indien het gedrag aan alle zes de criteria voldoet, dan is er sprake van een groene situatie: het gedrag kan als niet-grensoverschrijdend beschouwd worden. Is er sprake van minstens één criterium wat overschreden is, dan is er sprake van een gele, rode of zwarte vlag. Wordt het ongewenste gedrag vaker vertoont, dan verschuift de vlag een kleurtje verder. Het vlaggensysteem lijkt nog weinig tot niet gebruikt te worden in de sport, ondanks dat het in 2021 opnieuw erkend is als 'goed onderbouwde interventietool' door de Erkenningscommissie Maatschappelijke ondersteuning, participatie en veiligheid (Movisie, 2021). Wel zijn er toepassingen bekend in de residentiële jeugdzorg (Movisie, 2021).

In de sport staat, in tegenstelling tot het bedrijfsleven, lichamelijke beweging centraal en wordt fysiek contact beschouwd als normaal (Vertommen, 2019; Schipper-Van Veldhoven, 2016). Aanrakingen hebben veelal te maken met instructie, denk aan het aanpassen van een houding, en veiligheid, zoals het ondersteunen bij een moeilijke houding. Deze aanrakingen worden als vanzelfsprekend beschouwd. Naast aanrakingen die te maken hebben met instructies en veiligheid, zijn er ook aanmoedigende aanrakingen, zoals high fives, schouderklopjes en lichte tikken op de billen (Vertommen, 2019). Ook deze worden veelal als normaal gezien, en positief gewaardeerd. Echter, daar waar een persoon deze aanrakingen niet op prijs stelt, kan het moeilijk zijn om aan te geven dat zij een (goedbedoelde) aanraking niet willen (Heijdeman, 2022; Schipper-Van Veldhoven, 2016). Naast aanrakingen die subjectief en context-afhankelijk zijn, geldt dat ook voor verbale uitingen, zoals een aanmoediging of uiting van teleurstelling, die soms gezien worden als aanmoedigend en soms te veel druk geven om te presteren. Ook de ene botsing op het veld is de andere niet. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat grensoverschrijdend gedrag niet alleen voorkomt tussen trainers/coaches en speel(st)ers. Het komt ook, en vaker, voor tussen sporters onderling (zie o.a. Parent & Fortier, 2017). Ook bestuurders en toeschouwers maken zich soms schuldig aan gedrag wat als grensoverschrijdend wordt ervaren (Schipper- Van Veldhoven, 2016). Er is dus niet altijd sprake van een hiërarchische relatie (Schipper- Van Veldhoven, 2016; Mulder et al., 2020).

In de sport komen alle vier de vormen van grensoverschrijdend gedrag voor. In ons onderzoek concentreren we ons op meldingen in het grijze gebied, of vanuit het vlaggensysteem bekeken: de gele en rode vlag.

2.3 Prevalentie van grensoverschrijdend gedrag

De mate waarin grensoverschrijdend gedrag in de sport voorkomt is lastig te bepalen, doordat in diverse onderzoeken verschillende definities en onderzoeksmethoden worden gehanteerd (Schipper- Van Veldhoven, 2016). Cijfers variëren van 2% tot ruim 70%. Niet alleen in de sport is onduidelijk wat de prevalentie is van grensoverschrijdend gedrag. Ook in de samenleving als geheel is het onduidelijk hoe vaak grensoverschrijdend gedrag voorkomt (Akkermans et al., 2022). Hieronder worden de resultaten van het meest recente onderzoeken naar grensoverschrijdend gedrag in de sport besproken.

Mulder et al. (2020) hebben onderzoek gedaan naar de mate waarin verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag in de Nederlandse georganiseerde jeugdsport voorkomen. Zij hebben dit gedaan op basis van een retrospectief onderzoek gebaseerd op jeugdervaringen van inmiddels volwassen mensen die hun jeugd in georganiseerd verband hebben gesport. Ruim 5000 mensen tussen de 18 en 50 jaar hebben gereageerd, waarvan 4166 respondenten aan de

onderzoekscriteria voldeden en 3959 daarvan hebben de vragenlijst volledig ingevuld. De meesten (91,6%) denken met een positief gevoel terug aan het sporten in hun jeugd.

In het onderzoek werden drie vormen van grensoverschrijdend gedrag onderscheiden: emotioneel, lichamelijk en seksueel. Bijna driekwart van de respondenten (71,7%) heeft minstens eenmaal in hun jeugd te maken gehad met grensoverschrijdend gedrag binnen een sportcontext. Op bijna de helft van alle respondenten heeft zo'n gebeurtenis ook indruk gemaakt. Al werd het bevroegde gedrag indertijd en ook met terugwerkende kracht niet altijd beleefd als grensoverschrijdend. Dit geeft aan dat normen omtrent grensoverschrijdend gedrag tijd- en plaatsgebonden zijn (De Vries, 2023; Van der Kolk, 2022). Mulder et al. (2020) lieten experts een ernst index bepalen op basis van de frequentie en de indruk die een gebeurtenis maakte, aangevuld met het eigen oordeel van de experts.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de sportcontext kwam bij 15,5% van de respondenten uit het onderzoek van Mulder et al., (2020) voor. Bij 6,9% van de respondenten was sprake van ernstig seksueel grensoverschrijdende gebeurtenissen. Hierbij kan gedacht worden aan het ongewild deels gekleed/ ongekleed gefotografeerd worden; gedwongen worden tot zoenen of andere seksuele aanrakingen. Lichamelijk grensoverschrijdend gedrag kwam bij bijna een kwart (23,7%) van de respondenten voor in hun jeugd. Bij 12,7% van de respondenten was sprake van ernstig lichamelijk grensoverschrijdende gebeurtenissen. Hierbij kan gedacht worden aan geslagen worden met een voorwerp op dusdanige wijze dat het indruk maakte, met geweld in bedwang gehouden worden of geslagen worden. Emotioneel grensoverschrijdend gedrag kwam voor bij ruim tweederde van de respondenten (67,8%). Bij 22% van de respondenten was hierbij sprake van ernstig emotioneel grensoverschrijdende gebeurtenissen, zoals bekritiseerd worden op een manier die indruk maakte, roddelen op een manier die indruk maakte of spullen die werden vernield op een manier die indruk maakte. 6,2% van de respondenten heeft alle drie de vormen van grensoverschrijdend gedrag meegemaakt. Er is niet gevraagd naar verwaarlozing.

Tussen de verschillende sporten zit verschil in de mate waarin grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt. Aanvullend prevalentie-onderzoek in de paardensport, handboogsport, zwemsport en badminton (zie tabel 2) laat grote onderlinge verschillen zien (KNHS, 2021; Polet et al., 2022a; Polet et al., 2022b; Van Bebber et al, 2022).

Tabel 2
Grensoverschrijdend gedrag in diverse sporten

Sport	Paardensport	Handboog- sport	Zwemsport	Badminton
% grensoverschrijdend gedrag	35%	50%	54%	50%
% Emotioneel Grensoverschrijdend gedrag	34%	47%	50%	47%
% Lichamelijk Grensoverschrijdend Gedrag	2,60%	4%	16%	3%
% Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag	6,60%	18%	19%	17%

Plegers van grensoverschrijdend gedrag waren vaker (mannelijke) mede-sporters dan coaches (Mulder et al., 2020; Vertommen & Schipper- Van Veldhoven, 2012). Vaak ligt de (mannelijke) coach onder een vergrootglas als het gaat om ontoelaatbaar seksueel gedrag richting sporters. Echter, zowel Mulder et al. (2020), als Vertommen & Schipper-Van Veldhoven, 2012) geven aan dat wanneer jongeren negatieve seksuele ervaringen in de sport hebben, dit vaak het gevolg is van grensoverschrijdend gedrag of experimenten door leeftijdsgenoten.

Zo'n zes op de tien respondenten heeft het emotioneel grensoverschrijdende gedrag gelijk of later verteld (Mulder et al., 2020). De overige vier vertelden er nooit over. Bij lichamelijk grensoverschrijdend gedrag heeft 47,4% er nooit over verteld. En bij seksueel grensoverschrijdend gedrag sprak 58,3% er niet over. Een verklaring is dat een deel van de respondenten aangaf in het

onderzoek het toen geen grensoverschrijdend gedrag te vinden, en een aantal vindt het ook met terugwerkende kracht niet grensoverschrijdend, ook al werd het door de Mulder et al. (2020) wel gedefinieerd als grensoverschrijdend.

Uit het onderzoek komt verder naar voren dat de impact van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag op de lange termijn het grootste is. Respondenten die dit is overkomen vertonen symptomen van posttraumatische stress (Mulder et al., 2020). Alle respondenten, ongeacht of zij te maken hebben gehad met grensoverschrijdend gebeurtenissen in het verleden, hebben voldoende steun uit hun sociale omgeving en zijn voldoende zelfredzaam.

Kortom, het merendeel van de respondenten heeft in hun jeugd in de sportcontext te maken gehad met gebeurtenissen die tegenwoordig vallen onder mild (geel) of matig ernstig (rood) grensoverschrijdend gedrag. Toch wil dat niet zeggen dat zij zelf de gebeurtenis als grensoverschrijdend ervoeren.

Het merendeel van de gedragingen waaraan de respondenten werden blootgesteld vond plaats door medesporters. Ook Mateman et al. (2022) geven aan dat de meeste verenigingen te maken hebben met emotioneel en lichamelijk grensoverschrijdend gedrag in de vorm van verbale en/of fysieke agressie en pesten. De resultaten uit het onderzoek van Mulder et al. (2020) en Mateman et al. (2022) komen overeen met eerder onderzoek uitgevoerd in opdracht van Commissie De Vries (2017). Uit divers onderzoek (zie o.a. Olfers & Van Wijk, 2021) blijkt dat grensoverschrijdend gedrag in de topsport vaker voorkomt dan in de breedtesport. Het gaat dan nauwelijks over seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar vaker over emotioneel of lichamelijk grensoverschrijdend gedrag (Olfers & Van Wijk, 2021).

Tegenwoordig is er de mogelijkheid om grensoverschrijdend gedrag te melden bij het Instituut Sportrechtspraak (IR). De meeste meldingen bij het ISR hebben betrekking op seksueel grensoverschrijdend gedrag en niet op lichamelijk of emotioneel grensoverschrijdend gedrag (ISR Jaarverslag, 2021). De laatste jaren is een toename van het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag te zien (Centrum Veilige Sport jaarverslag, 2021). Het merendeel van de meldingen bij het Centrum Veilige Sport (CVS) betreft meldingen in het grijze gebied (Kosters, 2023). Omdat er geen verjaringstermijn geldt voor het doen van meldingen is niet duidelijk op welke tijdsperiode de meldingen betrekking hebben. Het kunnen recente meldingen betreffen of van langer geleden (Commissie De Vries, 2017; Van Veldhuizen et al., 2023).

2.4 Meldingen

Daar waar iemand bepaald gedrag als grensoverschrijdend ervaart, is de mogelijkheid om een melding te doen. Melding kan gedaan worden bij een bestuur van een sportvereniging, sportbond Centrum Veilige Sport Nederland, Instituut Sportrechtspraak en de politie (Centrum Veilige Sport, 2023). Mocht een persoon enkel een signaal af willen geven, dan kan dit bij de vertrouwenscontactpersoon van de vereniging (Centrum Veilige Sport, 2023).

Uit onderzoek van Van Wijk et al. (2017) komt naar voren dat melders van grensoverschrijdend gedrag in de sport diverse drempels ervaren voor het doen van een melding. Zo kunnen melders zichzelf de schuld geven van de situatie, opzien tegen de impact die een melding gaat hebben op hun privé-of verenigingsleven, loyaliteit aan de beschuldigde, of een afhankelijkheidsrelatie hebben met de beschuldigde. Ook het hebben van positieve ervaringen met de persoon, naast het grensoverschrijdende gedrag maakt het lastig melding te doen (Olfers & Van Wijk, 2021). Daarnaast kunnen ouders belemmerend zijn als het gaat om het doen van een melding, doordat zij bijvoorbeeld niet kunnen geloven dat de beschuldigde zoiets zou kunnen doen (Van Wijk et al, 2017; Olfers & Van Wijk, 2021). Ook gewenning aan een situatie kan ervoor zorgen dat pas nadat uit een situatie gestapt wordt, beseft wordt dat de situatie grensoverschrijdend was (Olfers et al., 2023; Olfers & Van Wijk, 2021). Uit onderzoek van Mulders et al. (2020) blijkt dat niet iedereen die grensoverschrijdend gedrag ervaart er ook melding van doet.

De laatste jaren is er een groeiend aantal meldingen bij zowel het ISR (ISR Jaarverslag, 2021) als Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN). Dit doet vermoeden dat de drempel om melding te doen is verlaagd: het is duidelijker waar en hoe melding te doen en het is meer geaccepteerd om melding te doen (Venneman, 2023). Ook de toegenomen maatschappelijke aandacht voor grensoverschrijdend gedrag, maakt het wellicht makkelijker om melding te doen: de hashtag #Metoo en de uitzending van BOOS over The Voice hebben hieraan bijgedragen (Olfers & Van Wijk, 2022). Melden kan ook anoniem. Een melding kan komen van iemand die het gedrag

heeft ondergaan, maar ook van iemand die het gezien heeft of een bestuurslid: “De kring van personen die aangifte is groot” (Van Wijk & Olfers, 2020: 35). Daar waar grensoverschrijdend gedrag seksueel is, is melden verplicht voor bestuurders (Centrum Veilige Sport, 2023 Meldcode).

Uit de prevalentieonderzoeken in verschillende sporten komt naar voren dat, ondanks de toegenomen informatievoorziening, niet iedereen weet dat vragen over grensoverschrijdend gedrag gesteld kunnen worden aan de vertrouwenscontactpersoon van de vereniging. Ook geven leden aan niet precies te weten waar ze terecht kunnen op hun vereniging als zij hulp of ondersteuning nodig hebben na een grensoverschrijdende ervaring. Informatie vanuit de sportbonden krijgen de leden niet, of zij denken dat niet te krijgen (Polet et al., 2022a; Polet et al., 2022b; Van Bebber et al, 2022).

2.5 Werkwijze na melding: Wat gebeurt er na melding grensoverschrijdend gedrag?

Nadat een melder melding heeft gedaan van grensoverschrijdend gedrag op een van de plekken waar dit kan (vertrouwenscontactpersoon, bestuur, Centrum Veilige Sport, Instituut Sportrechtspraak, Politie) is het proces onduidelijk. Uit het onderzoek van Van Wijk et al. (2017) komt naar voren dat er in protocollen nog weinig is geregeld over hoe om te gaan met situaties van (melding van) grensoverschrijdend gedrag. Anno 2023 lijken deze protocollen er ook nog niet te zijn. Beschikbare informatie over grensoverschrijdend gedrag richt zich vooral op het herkennen en voorkomen van grensoverschrijdend gedrag (zie o.a. Mateman et al., 2022) en beperkt op hoe te handelen na een melding van grensoverschrijdend gedrag.

Van Veldhuizen et al. (2023) geeft aan dat regelmatig de stap naar tuchtrecht wordt gemaakt, zonder een adequate afweging of alternatieven, zoals bijvoorbeeld conflictbemiddeling, zouden kunnen leiden tot een beter resultaat, ook voor de melder. De afweging of het instrument ‘tuchtrecht’ een bijdrage levert aan de oplossing van de misstand, wordt in de praktijk niet of nauwelijks gemaakt (Van Veldhuizen et al., 2023). Ook Hamer, regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, geeft aan dat het aan te raden is om eerst met elkaar in gesprek te gaan, alvorens over te gaan tot een (extern) onderzoek (Parool, 2023). Dit advies is ook opgenomen in de handreiking seksueel grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer (Handreiking, 2023).

Het handelen van het bestuur wordt mede beïnvloedt door het kennisniveau van de bestuurders, eerdere ervaringen met meldingen, de positionering van de vertrouwenscontactpersoon binnen de vereniging (Van Wijk et al., 2017) en de meldplicht die besturen hebben bij seksueel grensoverschrijdend gedrag (Van Veldhuizen et al., 2023). Verenigingsbestuurders hebben vaak ook de aanname dat grensoverschrijdend gedrag bij hen in de vereniging niet voorkomt, doordat zij weinig zicht hebben op de mate en de vorm waarin grensoverschrijdend gedrag in de sport voorkomt (Van Veldhuis et al., 2023). Hierdoor wordt de melder minder snel geloofd (Van Wijk et al., 2017). Ook zijn besturen niet altijd goed op de hoogte welke acties mogelijk en rechtmatig zijn (Van Veldhuizen et al., 2023) en is het in de praktijk voor hen lastig op een goede wijze invulling te geven aan hun bestuursverantwoordelijkheid (Olfers & Van Wijk, 2021).

De laatste jaren zijn er stappen gezet om meer eenheid te creëren in het handelen. Zo hebben intimidatie en geweld in 2020 een plek gekregen in het tuchtrecht (Segaar, 2021). Al blijkt uit het onderzoek van Van Veldhuis et al. (2023) dat ondanks de heldere terminologie binnen tuchtreglementen verschillende actoren andere definities hanteren. Ook verschuift normstelling, met name in het grijze gebied, waardoor grenzen niet altijd even duidelijk zijn. Daarnaast is eenheid van handelen lastig te bereiken. Sportverenigingen hebben een verenigingsstatus, waardoor het moeilijk is om wettelijke verplichtingen aan hen op te leggen (Schipper- Van Veldhoven, 2016).

Wordt er na de melding gekozen voor het instrument ‘tuchtrecht’, dan zijn de verwachtingen rondom tuchtrechtspleging hoog. Betrokkenen veronderstellen een repressieve werking, doordat de huidige invulling van het tuchtrecht binnen de sport nauw aansluit bij het strafrecht (Van Veldhuizen et al., 2023): melders van grensoverschrijdend gedrag verwachten dat beschuldigen gestraft worden. Echter, tuchtrecht heeft, in tegenstelling tot strafrecht, geen mogelijkheid om vergeldende en preventieve straffen en maatregelen op te leggen (Van Veldhuizen et al., 2023). Daarnaast is er door een toename van het aantal meldingen een beperking en vertraging in het oppakken ervan binnen het strafrecht en tuchtrecht (Van Veldhuizen et al., 2023).

Na een melding voelt een bestuur zich vaak genoodzaakt te handelen voordat er goed onderzoek is gedaan naar de feiten en omstandigheden (Van Wijk et al., 2017). Ook speelt angst voor pr-problemen een rol bij het handelen van besturen (Van der Meer, 2022). Dat dit niet enkel speelt bij sportbesturen blijkt uit de handreiking opvolging meldingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (2023). Ook daarin wordt aangegeven dat regelmatig geworsteld wordt met het zorgvuldig opvolgen van meldingen.

2.6 Risico's huidige werkwijze

De definitie van grensoverschrijdend gedrag en huidige handelingen na melding kent een aantal nadelen (Olfers & Van Wijk, 2022; De Bruijn, 2023). Allereerst is er onduidelijkheid over de grenzen van een normovertreding. Ten tweede kunnen er onjuiste beschuldigingen worden geuit. Ten derde is er sprake van anonieme meldingen en verklaringen van horen zeggen. Ook worden mensen als schuldig beoordeeld in het maatschappelijk verkeer. Het zogenoemde 'trial by media'. Tot slot worden door 'taalinflatie' echte slachtoffers berooft van hun taal. Hieronder wordt nader ingegaan op deze risico's.

2.6.1 Onduidelijke grenzen

Daar waar het strafbare feiten betreft is het juridisch kader helder (Olfers & Van Wijk, 2022). Echter, daar waar het gedragsregels, omgangsregels en normen van fatsoen betreft wordt het een stuk lastiger. Niet alleen is er sprake van verschillende niveaus van ongepast gedrag, er is ook een groot grijs gebied daar waar het gaat om gedragsregels, omgangsregels en normen van fatsoen (Janssen, 2018; Van der Meer, 2022; Van Veldhuizen et al., 2023). Dat wat de een als gepast en gewenst ervaart, kan de ander als ongepast en ongewenst ervaren (Schippers et al., 2022). Daar komt bij dat veel gedrag, vooral wanneer ze plaatsvinden tussen jongeren onderling, lastig te categoriseren zijn als juist of onjuist. Dit komt doordat seksualiteit en seksuele ontwikkeling inherent deel uitmaken van het leven van een jonge sporter (Vertommen & Schipper- Van Veldhoven, 2012).

Janssen (2018) spreekt in dit soort gevallen van 'sociale ongelukken', waarbij gedrag, motieven en emoties verschillend geïnterpreteerd worden. Daar komt nog bij dat de grenzen niet in steen gehouwen zijn (Janssen, 2018; Van Veldhuis et al., 2023) en per situatie verschillend zijn. De context waarin het gedrag heeft plaatsgevonden speelt dan een grote, zo niet bepalende rol (Olfers & Van Wijk, 2022).

Een gevolg van onduidelijke grenzen kan zijn dat de onderlinge verhoudingen verstijven (Olfers & Van Wijk, 2022): trainers worden bang een sport(st)er aan te spreken op inzet, vangen de sport(st)er niet meer op bij een (dreigende) val uit angst beschuldigd te worden van grensoverschrijdend gedrag. Ook ontstaat het gevaar dat incidenten worden uitvergroot tot onbeheersbare omvang en fouten of vergissingen bij kleinere overtredingen van de fatsoensnormen en gedragsregels niet getolereerd worden (Olfers & Van Wijk, 2022). Denk bijvoorbeeld aan het maken van een opmerking die door de ander als ongepast wordt ervaren, maar niet zo bedoeld was, of het uitvoeren van een *practical joke* die door de ander als ongewenst wordt ervaren.

2.6.2 Onjuiste beschuldigingen

Uit onderzoek van Ferguson & Malouff (2016) blijkt dat vijf procent van de beschuldigingen die geuit bij de politie worden vals zijn. Onduidelijk is hoeveel beschuldigingen van grensoverschrijdend gedrag die niet strafrechtelijk strafbaar zijn vals zijn (Olfers & Van Wijk, 2022). Er zijn verschillende redenen om een valse aangifte te doen. De Zutter et al. (2017) deelden deze redenen in verschillende groepen in. De eerste groep van redenen is te vatten onder 'materieel gewin' (Olfers & Van Wijk, 2022; De Zutter et al., 2017): de melder denkt er zelf op vooruit te gaan door het doen van een melding. Bijvoorbeeld de assistent-trainer doet melding van grensoverschrijdend gedrag door de hoofdtrainer, met als doel zelf hoofdtrainer te worden. De tweede groep redenen om een valse melding te doen is het verkrijgen van een alibi voor eigen gedrag (De Zutter et al., 2017). Bijvoorbeeld in plaats van te erkennen dat er niet voluit is getraind, wordt de trainer beschuldigd van het stellen van onredelijke eisen (De Vries, 2023). Wraak nemen op de beschuldigde is een derde reden om een valse melding te doen (De Zutter et al., 2017; Van Tongeren & Timmerman, 2022). Bijvoorbeeld iemand komt niet in het gewenste

team, en beschuldigd vervolgens de trainer van grensoverschrijdend gedrag. Het verkrijgen van sympathie en aandacht van anderen een vierde categorie. Een gestoorde mentale toestand, zoals bijvoorbeeld persoonlijkheidsstoornis, is een vijfde categorie die verklaart waarom melders valse beschuldigingen uiten (De Zutter et al., 2017; Olfers & Van Wijk, 2022). Her-etikettering of spijt van eigen keuzes en gedrag zijn een laatste categorie (De Zutter et al., 2017; Olfers & Van Wijk, 2022). Bijvoorbeeld iemand doet zelf actief en vrijwillig mee aan gedrag, krijgt spijt en doet melding van het grensoverschrijdende gedrag van anderen, waarbij voorbijgegaan wordt aan het eigen gedrag. Ook een combinatie van deze redenen komt voor. In alle gevallen denkt de melder persoonlijk voordeel te behalen bij een valse melding.

Gezien de vele kritiek die er is op de onderzoeken naar aanleiding van een melding van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag binnen het tuchtrecht (Van Veldhuizen et al., 2023), is het de vraag of onjuiste beschuldigingen altijd herkend worden. Het Instituut Sportrechtspraak is, mede naar aanleiding van de kritiek die er is geweest op hun handelingswijze, bezig onderzoeksprotocollen te verbeteren en deze adequaat te implementeren in de organisatie (Van Veldhuizen et al., 2023).

2.6.3 Anonieme meldingen en verklaringen van horen zeggen

Anonieme meldingen zijn bij het ISR niet mogelijk. Wel kan het bestuur van een sportvereniging zich geconfronteerd zien met een anonieme melding (Olfers & Van Wijk, 2022). Ook bij het Centrum Veilige Sport is een anonieme melding mogelijk (www.centrumveiligensport.nl, 2023). Voor een beschuldigde is het lastig, zo niet onmogelijk, zich te verdedigen tegen een anonieme verklaring (De Vries, 2023).

2.6.4 Veroordeeld in het maatschappelijk verkeer

Een vierde risico van de huidige werkwijze rondom grensoverschrijdend gedrag is dat met de beschuldiging regelmatig ook al de veroordeling volgt. Beschuldigten van grensoverschrijdend gedrag worden in de sportvereniging en ook in het openbaar veroordeeld, zonder dat aan de basisprincipes van de rechtsstaat is voldaan (Janssen, 2018; Althoff, 2021): zonder hoor en wederhoor is de beschuldiging gelijk de maatschappelijke veroordeling. De onschuldpresumptie is geschonden (Van den Berg & Gorissen, 2022). En met de maatschappelijke veroordeling volgt ook de uitsluiting van de sport. De beschuldigde wordt sociaal 'vermoord', een buitenproportionele straf, helemaal waar de beschuldigde onschuldig blijkt te zijn (Van den Berg & Gorissen, 2022). Hamer (in Van der Meer, 2022: 82): 'Er zijn allerlei gradaties in de ernst van wat er gebeurd is, maar we kennen in ons maatschappelijke oordeel vaak maar één variant: fout, weg, nooit meer aan de bak.' Herstel van vertrouwen blijkt vervolgens lastig, zo niet onmogelijk (Van den Berg & Gorissen, 2022). Ook belemmert een veroordeling in het maatschappelijk verkeer een eerlijke (tuchts)rechtsgang (Schippers et al., 2022).

2.6.5 Taalinflatie

Veelgebruikte termen, zoals 'trauma', 'onveilig' en 'grensoverschrijdend' ondergaan inflatie doordat ze vaak en soms ongepast worden gebruikt. Hierdoor worden echte slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag beroofd van woorden die uiting geven aan de situatie waar zij in hebben verkeerd (De Bruijn, 2023). Hoe vervelend eenmalig uitgescholden worden ook is, het is niet vergelijkbaar met verkrachting of in elkaar geslagen worden.

2.7 Impact huidige werkwijze op de melders

Melders zijn niet altijd slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag, maar kunnen ook het gedrag hebben gezien, erover hebben gehoord of een bestuurslid zijn (Van Wijk & Olfers, 2020). Een melder heeft geen vanzelfsprekende rol in een tuchtrechtrechtelijke afhandeling van de melding. Enkel indien de melder ook als getuige wil optreden wordt deze gehoord (Van Veldhuizen et al., 2023; Ten Bosch et al., 2023).

Kijkend naar de melder die stelt slachtoffer te zijn, dan valt op dat deze weinig regie heeft over de manier waarop een melding wordt behandeld (Van Veldhuizen et al., 2023; Ten Bosch et al., 2023). Vaak is de melder niet op de hoogte van de status van de melding op verschillende momenten in de tijd (Olfers & Van Wijk, 2021). Dit wordt ervaren als onduidelijk en onveilig.

Vaak wordt gekozen voor een tuchtrechtelijke afhandeling, ook wanneer alternatieven tot beter resultaat zou kunnen leiden en voor het slachtoffer gewenst zijn (Van Veldhuizen et al., 2023). Ook worden door de huidige nadruk op sancties in het tuchtrecht verwachtingen bij slachtoffers gewekt die de tuchtrechtelijke organisaties niet kunnen nakomen (Van Veldhuizen et al., 2023). Tuchtrecht heeft immers niet het doel te vergelden, maar een specifiek preventief en algemeen preventief doel: voorkomen dat een situatie zich herhaalt (Van Veldhuizen et al., 2023).

De persoonlijke gevolgen van grensoverschrijdend gedrag kunnen voor slachtoffers groot zijn (Van Veldhuizen et al., 2023), maar ook het proces na de melding kan een grote impact hebben. Er wordt te weinig sensitief gereageerd op de (emotioneel geladen) verhalen en sporters geven aan dat ze onvoldoende weten met wie hun informatie gedeeld wordt (Van Veldhuizen et al., 2023; Olfers & Van Wijk, 2021). Dat laatste is door het ISR opgepakt door het invoeren van een informatie-flyer waarin beschreven staat hoe en welke informatie gedeeld kan worden (Van Veldhuizen et al., 2023). Mocht een slachtoffer zich juridisch willen laten bijstaan tijdens de tuchtrechtelijke procedure, dan worden de kosten hiervan niet vergoed. Hierdoor kan een slachtoffer een extra barrière voelen om op te treden als getuige (Ten Bosch et al., 2023).

Het tuchtrecht biedt slachtoffers de kans om erkenning te krijgen voor de grensoverschrijdende situatie waar zij in hebben gezeten (Ten Bosch et al., 2023). Tegelijkertijd worden vrouwen neergezet als weerloze slachtoffers (Althoff, 2021) en is er weinig aandacht voor mannen en LHBTQ+ mensen die ook te maken kunnen krijgen met grensoverschrijdend gedrag (Althoff, 2021).

Als er niets wordt gedaan met een melding, dan voelt een melder zich niet gehoord (Olfers & Van Wijk, 2021). Ook als het grensoverschrijdend gedrag na melding niet stopt, wordt dat ervaren als heftig. Olfers & Van Wijk (2021) geven aan dat nazorg of therapie belangrijk kan zijn voor het verwerken van grensoverschrijdend gedrag.

Na de melding is de impact van het grensoverschrijdende gedrag niet voorbij. Gevolgen van (ernstig) grensoverschrijdend gedrag kunnen bij een slachtoffer zowel mentaal als fysiek zijn. Enkele genoemde gevolgen zijn faalangst, burn-out, eetstoornis, lichamelijke sportklachten, zoals knieklachten of schouderklachten (Olfers & Van Wijk, 2021; Olfers et al., 2023). Ook kan slachtofferschap dusdanig deel uit gaan maken van de eigen identiteit, dat er weinig ruimte meer is voor zelfreflectie of empathie voor anderen (Olfers & Van Wijk, 2022). Echter, blijkt uit onderzoek van Mulders et al. (2020) dat de meeste mensen die te maken hebben gehad met grensoverschrijdend gedrag hier geen blijvende gevolgen van ondervinden.

2.8 Impact huidige werkwijze op beschuldigen

In de literatuur lijkt er relatief weinig aandacht te zijn voor de beschuldigen. Wel zijn er daderprofielen gemaakt (zie o.a. Mulder et al., 2020). Echter, zoals verwoord op de website van Centrum Veilige Sport Nederland (2023): een beschuldiging is niet hetzelfde als schuldig zijn. Nadat de beschuldigde geïnformeerd is over het bestaan van een melding ontstaat een onduidelijke en verwarrende periode. Lang niet altijd wordt de beschuldigde geïnformeerd over de aard van de beschuldiging (Van Veldhuizen et al., 2023). Ook is niet altijd duidelijk wat de status is van het onderzoek en is voor de beschuldigde niet duidelijk waar deze informatie verkregen kan worden (Van Veldhuizen et al., 2023; Olfers & Van Wijk, 2021). Daarnaast is de afhandelingstermijn niet op voorhand duidelijk. Er kunnen enkele maanden zitten tussen de eerste melding en de uitspraak van de tuchtrechter (Van Veldhuizen et al., 2023).

Naast de onzekerheid en onduidelijkheid, kan een beschuldigde ook geconfronteerd worden met hoge kosten. Er is namelijk er geen standaardprocedure voor het inzetten van juridische ondersteuning voor een beschuldigde tijdens het proces na de melding, terwijl de tuchtrechtelijke omgeving sterk gejuridiseerd is, en het daardoor voor een beschuldigde lastig is zelf diens eigen belang te vertegenwoordigen (Van Veldhuizen et al., 2023). Omdat verondersteld wordt dat de beschuldigde binnen het tuchtrecht zichzelf kan vertegenwoordigen, is rechtsbijstand niet kosteloos en kan de beschuldigde voor hoge kosten komen te staan.

Werkt een beschuldigde mee aan een tuchtrechtelijk onderzoek, dan kan de Officier van Justitie deze verklaringen vorderen en meenemen in een strafzaak, terwijl deze verklaringen niet per se zijn afgelegd onder de strafrechtelijke waarborgen, zoals het recht op juridische bijstand en uitleg van de consequenties van het afleggen van een verklaring (Van Veldhuizen et al., 2023). Beschuldigen zijn hier niet altijd van op de hoogte.

Als er sprake is van een onjuiste beschuldiging, dan is het voor een beschuldigde ingewikkeld, zo niet onmogelijk om te bewijzen dat een gebeurtenis of handeling niet heeft plaatsgevonden, als er al ruimte is om zichzelf te verdedigen (Olfers & Van Wijk, 2022). Hetzelfde geldt voor beschuldigingen waarbij sprake is van onduidelijke grenzen (Olfers & Van Wijk, 2022).

Tot slot, is er, voor zover ons bekend, geen onderzoek gedaan naar rehabilitatie bij een onterechte beschuldiging of re-integratie in de sport na een sanctie. Kortom, de persoonlijke gevolgen van een melding van grensoverschrijdend gedrag kunnen voor beschuldigten groot zijn (De Vries, 2023; Olfers & Van Wijk, 2022; Van Veldhuizen et al., 2023).

2.9 Impact huidige werkwijze op verenigingsbesturen

Door de verenigingsstructuur hebben bonden niet veel te zeggen over verenigingen. Het is lastig om kennis vanuit bonden bij de verenigingen te krijgen. In sommige verenigingen is sprake van een onbalans in de macht. Een ouder van een talentvolle pupil heeft veel te zeggen, soms meer dan een actieve bestuurder. Ook trainers hebben soms veel macht zeker als de trainer goede c.q. de gewenste resultaten behaald (Olfers & Van Wijk, 2021).

Besturen staan voor de uitdaging om op een zorgvuldige manier om te gaan met trainers die beschuldigd worden van grensoverschrijdend gedrag. Wanneer het bestuur besluit om afscheid te nemen van zo'n trainer, kan dit niet alleen leiden tot conflicten met de trainer zelf, maar ook met een deel van de leden of achterban van die trainer. In situaties waarbij beschuldigingen van grensoverschrijdend gedrag spelen, ontstaan vaak binnen dezelfde club twee verschillende kampen. Enerzijds is er een groep die zich solidair toont met de trainer die van grensoverschrijdend gedrag wordt beschuldigd, terwijl anderzijds een deel, vaak inclusief de persoon die de beschuldigingen heeft geuit, zich verzet tegen de trainer (Olfers & Van Wijk, 2021). Zeker als informatie niet gedeeld mag worden, voelen besturen zich in een lastige positie geplaatst. Ook zien besturen zich geconfronteerd met het feit dat het niet altijd zo makkelijk is afscheid te nemen van een trainer. Arbeidsrecht, maar ook afhankelijkheid van de trainer voor het bereiken van de gewenste resultaten spelen hierbij een grote rol (Olfers & Van Wijk, 2021).

2.10 Impact huidige werkwijze op overige stakeholders

Ook naar de impact van een melding van grensoverschrijdend gedrag op overige stakeholders, zoals leden, maar ook ouders, bestuursleden en trainers is, voor zover ons bekend, weinig onderzoek gedaan. Uit onderzoek van Olfers & Van Wijk (2021) komt naar voren dat daar waar iemand zelf niet te maken heeft gehad met grensoverschrijdend gedrag, iemand wel te maken kan krijgen met de gevolgen van een melding. Indien een trainer of speler ontslagen wordt of op non-actief gesteld wordt, dan gaat dit ten koste van zij die wel willen trainen met die trainer of speler (Olfers & Van Wijk, 2021). Ook kan niet altijd alle informatie gedeeld worden, waardoor er veel onduidelijkheid ontstaat bij de andere leden van de vereniging (Olfers & Van Wijk, 2021).

Indien de melding in de media komt, kan dit worden ervaren als 'heftig', zeker als het gemelde zelf niet herkend wordt. Iemands sport of sportcontext wordt in diskrediet gebracht. Er lijkt weinig ruimte te zijn voor de eigen positieve ervaringen. Als het een melding betreft over een situatie uit het verleden, dan willen leden vaak de ruimte om te benadrukken dat de huidige situatie anders is (Olfers & Van Wijk, 2021).

2.11 Samenvatting en conclusie

Er is sprake van grensoverschrijdend gedrag als een persoon ervaart dat zijn of haar grens wordt overschreden. De grens ligt voor iedereen ergens anders, wat grensoverschrijdend gedrag subjectief maakt (Asante et al., 2021). Daarnaast zijn grenzen context afhankelijk (De Vries, 2023; Van der Kolk, 2022). Precies aangeven van welk gedrag sprake is en in welke context is dus belangrijk (De Vries, 2017). Er zijn vier verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag, te weten: emotioneel grensoverschrijdend gedrag, fysiek grensoverschrijdend gedrag, seksueel grensoverschrijdend gedrag en verwaarlozing. De meeste gedragingen die gezien worden als grensoverschrijdend zijn niet strafbaar, maar vallen in het 'grijze gebied'. Frans et al (2022) hebben een vlaggensteeem ontwikkeld om dit gedrag nader te duiden. Uit divers onderzoek (o.a. Mulder et al., 2021; Polet et al., 2022a) blijkt dat gedrag dat in de wetenschap geduid wordt als grensoverschrijdend in de praktijk niet altijd zo ervaren wordt.

Het merendeel van de mensen heeft te maken gehad met een of meerdere vormen van mild (geel) grensoverschrijdend gedrag. Het ervaren van grensoverschrijdend gedrag leidt niet altijd tot een melding. Drempels die ervaren worden zijn onder andere zichzelf de schuld geven, opzien tegen de impact van een melding en gewenning (Olfers & Van Wijk, 2021). Is er eenmaal melding gedaan, dan is er weinig geregeld (Van Wijk et al., 2017). Het handelen van een bestuur wordt mede beïnvloedt door het niveau van bestuurders, eerdere ervaringen met meldingen en de positionering van vertrouwenscontactpersonen binnen de vereniging (Van Wijk et al., 2017).

Volgens onderzoek van Olfers en Van Wijk (2022) en De Bruijn (2023) zijn er verschillende tekortkomingen in de definitie van grensoverschrijdend gedrag en de opvolging van meldingen. Ten eerste is er vaak een gebrek aan duidelijkheid over de grenzen van normovertredingen. Dit kan resulteren in ongegronde beschuldigingen. Ook zijn meldingen regelmatig anoniem en gebaseerd op geruchten. Personen worden in de samenleving vaak veroordeeld voordat er een formeel oordeel is, wat 'trial by media' wordt genoemd. Bovendien leidt 'taalinflatie' ertoe dat slachtoffers van zwaardere vergrijpen moeilijker duidelijk kunnen maken hoe groot de impact was van het grensoverschrijdende gedrag wat zij hebben ervaren. Woorden verliezen hun expressieve kracht, als ze gebruikt worden voor minder impactvolle situaties.

De impact van de huidige werkwijze na melding van grensoverschrijdend gedrag op melders, beschuldigen, besturen en andere stakeholders is groot. Melders hebben weinig regie over de manier waarop een melding wordt afgehandeld (Van Veldhuizen et al., 2023; Ten Bosch et al., 2023) en ervaren een gebrek aan informatie (Olfers & Van Wijk, 2021). Ook beschuldigen worden geconfronteerd met onzekerheid en onduidelijkheid (Van Veldhuizen et al., 2023). Ook kunnen zij geconfronteerd worden met hoge financiële kosten. En is, in het geval van een onjuiste beschuldiging, het nagenoeg onmogelijk om te bewijzen dat de gebeurtenis niet heeft plaatsgevonden (Olfers & Van Wijk, 2022; Van Ghyseghem, 2020). Besturen voelen zich in een zeer lastige positie gezet en vinden het lastig om op een zorgvuldige manier om te gaan met een beschuldiging (Olfers & Van Wijk 2021). Ook overige stakeholders, zoals verenigingsleden, ervaren het proces na melding vaak als heftig (Olfers & Van Wijk, 2021), als is hier nog weinig onderzoek naar gedaan.

De conclusie uit de literatuurstudie is dat er steeds meer onderzoek gedaan wordt naar grensoverschrijdend gedrag, de prevalentie en de impact op slachtoffers. Toch is er nog weinig bekend over het proces na een melding.

3. Methodologische verantwoording empirisch onderzoek

Uit de literatuurstudie kwam naar voren dat er nog relatief weinig kennis is over het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag. Er is derhalve gekozen voor een verkennend onderzoek, om beter zicht te krijgen op het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag (Saunders et al., 2013; Bogner et al., 2009).

Grensoverschrijdend gedrag is een zeer gevoelig onderwerp, waarbij deelname aan een onderzoek mogelijk negatieve stress en psychische schade veroorzaakt bij de respondent (Cowles, 1988; Decker et al., 2011). Ook kunnen er sterke emotionele reacties optreden bij zowel de respondent als onderzoeker, en kan er informatie onthuld worden die te persoonlijk is om mee te nemen in het verdere onderzoek (Cowles, 1988). Eerder verschenen al diverse persoonlijke verhalen van o.a. turnsters in de media (Zie o.a. Olfers & Van Wijk, 2021). Hen bevragen over het proces na een melding wordt als te ingrijpend ervaren door de onderzoeker. Hetzelfde gaat op voor beschuldigen.

Uit de literatuurstudie kwamen diverse partijen naar voren die betrokken zijn bij het proces na de melding van grensoverschrijdend gedrag. Om meer zicht te krijgen op hoe het proces tegenwoordig verloopt zijn experts benaderd. Experts hebben vanuit hun professionele rol inzicht in de dynamiek na een een melding. Dit inzicht kan zijn opgedaan in verschillende rollen.

We hebben zeven respondenten bereid gevonden deel te nemen aan het onderzoek. Bij de selectie van de respondenten is getracht een vertegenwoordiging te krijgen van verschillende partijen, zodat diverse perspectieven en belangen naar voren kunnen komen (Bogner et al., 2009).

Experts zijn gevonden via het persoonlijk netwerk van de onderzoekers, krantenberichten, en websites. Ook is aan de benaderde experts gevraagd of zij nog andere experts kenden die benaderd konden worden. Drie experts gaven aan niet deel te willen nemen aan het onderzoek. De overige zeven benaderde experts waren bereid deel te nemen aan het onderzoek. Voor een overzicht van de respondenten, zie tabel 3.

Tabel 3
Overzicht respondenten

# respondent	Type respondent	Omschrijving rol respondent
R1	Expert	Advocaat, zowel beschuldigen als beklagden vertegenwoordigd. Geeft ook voorlichting aan verenigingsbesturen (sportsector)
R2	Expert	Tuchtrechter, heeft ook voorlichting gegeven aan verenigingsbesturen, als bestuurslid te maken gehad met het proces (sportsector)
R3	Expert	Adviseur voor beschuldigen grensoverschrijdend gedrag (diverse sectoren), wetenschappelijk onderzoeker
R4	Expert	Onderzoeker grensoverschrijdend gedrag (zowel individuele casussen, als sector-breed onderzoek)
R5	Expert	Vertrouwenscontactpersoon bond individuele sport
R6	Expert	Vertrouwenscontactpersoon bond teamsport
R7	Expert	Vertrouwenscontactpersoon bond teamsport

Voor de interviews is gebruik gemaakt van de probleem-gecentreerde interviewmethode. Hierbij is het doel diepgaand inzicht te krijgen in het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag. Respondenten delen allereerst hun ervaringen, waarna de interviewer op basis van kennis opgedaan tijdens de literatuurstudie en eerdere interviews doorvraagt, waarbij vragen gesteld wordt ter validering van de eerder opgedane kennis, vragen ter verduidelijking, en confronterende vragen (Döringer, 2021).

Iedere respondent kreeg de mogelijkheid de topic-lijst voorafgaand aan het interview te ontvangen. Geen van de respondenten heeft hier gebruik van gemaakt. Wel heeft er in enkele gevallen vooraf een mailwisseling of telefonisch contact plaatsgevonden om het doel van het onderzoek nader uit te leggen. De interviews vonden face-to-face (5) of via een online-videoverbinding (2) plaats. De respondenten konden zelf kiezen waar hun voorkeur naar uit ging. Volgens Saarijärvia & Bratt (2021) is er weinig verschil tussen face-to-face interviews en video-interviews.

De interviews zijn gehouden tussen 14 augustus 2023 en 17 oktober 2023 en duurden ongeveer een uur. Na het interview is een woordelijk transcript gemaakt (Bailey, 2008). Hiervoor is de transcriptiefunctie van Word dan wel Teams gebruikt. De zo gegenereerde transcripten zijn gecontroleerd door de interviewer. Vervolgens kregen respondenten het transcript van het interview toegestuurd en werd de mogelijkheid geboden om het transcript aan te vullen en/of aan te passen in het geval van gevoelige of naar personen herleidbare informatie. Het door de respondent goedgekeurde transcript is gebruikt in de analyse-fase.

4. Resultaten

Hieronder wordt eerst ingegaan op wat respondenten verstaan onder de term grensoverschrijdend gedrag, waarna hun visie op meldingen aan bod komt. Vervolgens wordt het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag besproken. Hierbij komen de thema's preventie, ordemaatregelen, onduidelijkheid over het proces en de informatievoorziening, tuchtrecht en nazorg aan bod. Vervolgens wordt ingegaan op de verschillende stakeholders die betrokken zijn bij het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag. Achtereenvolgens komen het bestuur, vertrouwenscontactpersonen en vertrouwenspersonen, beschuldigen, clubleden en kader aan bod.

4.1 Grensoverschrijdend gedrag

Op de vraag grensoverschrijdend gedrag is geven respondenten aan dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag, als *"iemand zich niet oké voelt in een bepaalde situatie... [en] er wel een soort slachtofferschap is. Dat iemand daar echt last van heeft"* (R5). Grensoverschrijdend gedrag wordt door respondenten (R1; R2; R4) gezien als een continuüm: *"Het uiterste van het spectrum is strafrecht en het begin is omgangsvormen"* (R4). Er worden verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag onderscheiden. Respondenten sluiten hierbij aan bij het onderscheid in de literatuur naar emotioneel, lichamelijk en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Het is niet altijd, in elke situatie, vooraf vast te stellen wat grensoverschrijdend gedrag is: *"De grens tussen wat normaal en niet normaal is afhankelijk van het perspectief wat je op dat moment hebt"* (R4). De context (*"Topsport is toch over je eigen grenzen heen gaan om je prestaties te verbeteren. Daar zie ik dat het soms wel eens kan schuren"* (R4)) en de tijdsgeest (*"toen wisten we niet beter"* R4) beïnvloeden dat wat mensen ervaren als grensoverschrijdend.

Het meeste grensoverschrijdende gedrag is pestgedrag en 'kleine dingen', aldus een respondent (R5). Veelal leidt dat ook niet tot een melding, maar stopt het lid eenvoudig bij de vereniging. Geen meldingen wil dus niet zeggen dat iedereen zich prettig voelt.

Hoewel het niet eenduidig is vast te stellen wat grensoverschrijdend gedrag is, zijn alle respondenten van mening dat iedereen te allen tijde moet kunnen aangeven bepaald gedrag of een bepaalde situatie als ongewenst te (hebben) ervaren. *"Iemand voelt zich onheus bejegend en ik denk dat het gevoel altijd zou mogen zijn en dat je dat moet kunnen uitspreken"* (R1). Het is niet aan de ander te bepalen waar een grens ligt. Echter, de term 'grensoverschrijdend' wordt gezien als beschadigend voor beschuldigen. Zeker in de fase waarin nog niet is vastgesteld of de beschuldiging juist is. Aan de term 'grensoverschrijdend gedrag' zit volgens de respondenten namelijk een sterk negatieve maatschappelijke lading. Bij gebruik van de term wordt in het maatschappelijk verkeer snel gedacht aan strafrechtelijk seksueel gedrag. Zodra bekend wordt dat er over iemand een melding is gedaan van grensoverschrijdend gedrag, wordt deze persoon over het algemeen 'gecanceled' volgens respondenten. Enkele respondenten pleitten er dan ook voor de term 'grensoverschrijdend gedrag' geheel niet meer te gebruiken, maar in plaats daarvan de term te gebruiken die aansluit bij het (vermeend) vertoonde gedrag: *"Zeg gewoon ... als iemand geperst wordt, dan is dat pesten; als iemand gediscrimineerd wordt, dan is dat discriminatie"* (R3).

4.2 Proces

Alle respondenten zijn het erover eens dat het proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag start voorafgaand aan de melding. Dan is er de melding zelf, gevolgd door het traject na de melding, het afhandelen van de melding. Na afhandeling van de melding volgt een nieuwe fase, hier 'nazorg' genoemd. We bespreken alle vier deze fasen.

4.2.1 Voorafgaand aan de melding

Voorafgaand aan de melding van grensoverschrijdend gedrag is, volgens respondenten, idealiter nagedacht over welk gedrag wel en niet geaccepteerd wordt binnen de specifieke sport-context en hoe ongewenst gedrag voorkomen kan worden: *"het gaat erom dat het bestuur zich bewust is dat bepaalde dingen niet kunnen"* (R2). Bepaalde contexten versterken het ontstaan en voortduren van grensoverschrijdend gedrag, waar andere contexten de kans hierop juist verminderen. Ouders die geweerd worden bij de training, geen vier-ogen principe, geen ramen die uitkijken op de

trainingshal, machtsverhoudingen en afhankelijkheid zijn elementen die de kans op het ontstaan en voortduren van grensoverschrijdend gedrag bevorderen (R4).

Contexten waarin grensoverschrijdend gedrag laten ontstaan en voortduren komen nog steeds voor, al is er volgens enkele respondenten wel steeds meer aandacht voor preventie. Deze aandacht wordt gestimuleerd door NOC*NSF, Centrum Veilige Sport en de diverse sportbonden en maatschappelijke ontwikkelingen. Ook de media-aandacht rondom grensoverschrijdend gedrag, zoals de BOOS-uitzending over The Voice, leidt tot meer aandacht voor preventie. Preventie bestaat volgens verschillende respondenten onder andere uit het maken van afspraken, en deze vastleggen in sport- en wedstrijdreglementen; huishoudelijke reglementen, gedragscodes en teamafspraken. Steeds meer verenigingen, hoewel nog niet alle, eisen een VOG van hun vrijwilligers. Ook hebben steeds meer verenigingen de (inmiddels verplichte) vertrouwenscontactpersonen.

Eén respondent geeft aan dat het erop lijkt dat steeds meer gepraat wordt over wat er zou moeten gebeuren na een melding. Er worden van tevoren protocollen opgesteld. Een andere respondent geeft juist aan dat besturen hier meer aandacht voor zouden moeten hebben.

4.2.2 Melding

Een melding van grensoverschrijdend gedrag kan op vele plekken binnenkomen. Hierbij kan gedacht worden aan een trainer, coach, vertrouwenspersoon, bestuurslid, sportbond, centrum veilige sport, ISR en de politie. Respondenten geven aan dat meldingen over het algemeen in eerste instantie vooral terecht komen bij vertrouwenscontactpersonen van verenigingen.

Het doen van meldingen is makkelijker dan vroeger: *“Misschien 10, 15 jaar geleden pikte je dat. Je vond het misschien niet leuk. Nu lopen er mensen, die gaan klagen bij een vertrouwenspersoon”* (R4). Tegelijkertijd moet de mondigheid van mensen volgens dezelfde respondent niet worden overschat, en is het doen van een melding voor veel mensen nog steeds een grote stap. Een respondent geeft aan dat soms een eerste melding leidt tot meerdere meldingen over dezelfde persoon.

Twee respondenten geven aan dat een melding pas nodig is op het moment dat er iemand geschaad wordt: *“Dat er wel een soort slachtofferschap is, dat iemand daar echt last van heeft”* (R5). Niet ieder gesprek met een vertrouwenscontactpersoon hoeft volgens diverse respondenten te resulteren in een melding waarbij iemand beschuldigd wordt. *“Hier gaat het vaak fout en dan krijg je slachtoffer en beschuldigde, terwijl daar nog helemaal geen sprake van hoeft te zijn”* (R3) Een respondent maakt onderscheid tussen een melding en een klacht. Een melding is volgens deze respondent het eerste contact met een vertrouwenscontactpersoon. Een klacht kan alleen ingediend worden als het een overschrijding is van hetgeen in de gedragsregels of reglement beschreven staat.

Het duiden van een melding als emotioneel, lichamelijk of seksueel grensoverschrijdend gedrag is niet altijd mogelijk bij binnenkomst van een melding. Een melding wil ook niet zeggen dat het gedrag daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, dan wel heeft plaatsgevonden zoals de melder aangeeft: *“Een melding is nog geen feit”* (R3), al lijkt daar volgens alle respondenten wel vaak vanuit gegaan te worden. Volgens respondenten is het de vraag of van vrijwillige bestuurders verwacht kan worden dat zij een melding kunnen duiden naar aard, ernst en waarheid en hier vervolgens adequaat mee omgaan: *“want besturen zijn niet altijd goed geëquipeerd om gedrag te kunnen beoordelen: is dit nou erg of niet?”* (R4).

Een respondent (R1) geeft aan dat het ontbreken van een verjaringstermijn in tuchtreglementen leidt tot extra complicaties. Deze respondent geeft aan dat omdat er geen verjaringstermijn in de tuchtreglementen staat, een melding betrekking kan hebben op een recente gebeurtenis, maar ook op een gebeurtenis van jaren geleden. Hierdoor kan het gebeuren dat de melding betrekking heeft op gedrag wat nu tuchtrechtelijk verwijtbaar is, maar indertijd gezien wordt als normaal gedrag. Dit maakt het volgens deze respondent extra lastig voor bestuursleden adequaat te handelen. Ook voor beschuldigten is het volgens deze respondent in die gevallen lastig in te zien wat zij verkeerd hebben gedaan.

4.2.3 Na melding

Volgens de respondenten weet niet iedereen wat er gedaan kan of moet worden met een melding, wat de volgende stap is in het proces. *“Het traject is onbekend”* (R2). Verder is niet altijd bekend

welke handelingsmogelijkheden er zijn. Zo zijn er meldingen die met een onderling gesprek heel goed oplosbaar zijn, waar dan toch gekozen wordt voor een aanpak via het tuchtrecht. *“Oké, we nemen het zekere voor het onzekere. We gaan onderzoek doen”* (R4). Het proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag is volgens respondenten niet duidelijk voor alle betrokkenen. *“Ik geloof niet dat er iemand is die alle niveaus in alle uitsplitsingen allemaal overziet”* (R4). Ook zijn besturen niet altijd voldoende op de hoogte van relevante wet- en regelgeving, zoals arbeidsrecht, strafrecht en tuchtrecht (R1; R2).

Uit de interviews komt naar voren dat een proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag maanden kan duren, ongeacht of er gekozen wordt voor interne afhandeling door het bestuur of een afhandeling via het tuchtrecht (ISR).

4.2.3.1 Onduidelijkheid over proces

Melders van grensoverschrijdend gedrag weten voorafgaand aan de melding niet hoe het proces gaat verlopen en hoe lang het duurt: *“Mensen melden iets en dan hebben ze geen idee waar ze in terecht komen”* (R2). Hierdoor voelen zij zich, volgens meerdere respondenten, niet altijd gehoord en erkend in het proces.

Respondenten geven aan dat ook voor beschuldigten het proces onduidelijk is. Ze weten niet dat er een melding over hen is gedaan en krijgen dat soms pas te horen op het moment dat het ISR hen oproept voor een hoor-gesprek. Ook kunnen zij, voor hen onverwacht, geconfronteerd worden met een ordemaatregel (R2). Informatievoorziening over het verloop van het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag richting beschuldigten is nagenoeg afwezig *“We krijgen als beklaagde of als advocaat van de beklaagde geen informatie over wat is de klacht nu, wat is de melding, wat is de status van het onderzoek... En dan zeggen ze: we zijn bezig met het onderzoek en in het belang van het onderzoek kunnen we daar niks over vertellen”* (R1).

Voor de meeste besturen en vertrouwenscontactpersonen is, geven diverse respondenten aan, het proces na melding ook onduidelijk: *“het traject is onbekend”* (R3). Ze hebben weinig tot geen ervaring met meldingen van grensoverschrijdend gedrag.

De onduidelijkheid over het proces wordt, volgens respondenten, aan de ene kant veroorzaakt doordat besturen zelf ook niet weten hoe het proces in elkaar zit. Aan de andere kant ontstaat volgens respondenten onduidelijkheid doordat verschillende partijen richting bestuur en melder adviseren. Ook het advies om gedurende de looptijd van het proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag niet te veel naar buiten toe te communiceren over de melding, leidt tot onduidelijkheid. Dit advies kan daarnaast binnen de club, of zelfs binnen de specifieke sport als geheel, leiden tot geroddel en speculatie.

4.2.3.2 Ordemaatregel

Uit de interviews blijkt dat het bestuur of een sportbond soms kiest voor een ordemaatregel. Er wordt overgegaan tot een ordemaatregel als het bestuur of de bond van mening is dat de veiligheid van sporters in het geding is. Respondenten benadrukken dat een ordemaatregel geen straf is, en enkel dient om de veiligheid op korte termijn te borgen. *“Als het ernstig is, moet je als bestuur gewoon een ordemaatregel kunnen nemen, vanwege de veiligheid en rust op de velden”* (R4).

Een ordemaatregel wordt als emotioneel zwaar ervaren door beschuldigten, aldus diverse respondenten. De emotionele belasting kent volgens respondenten enkele oorzaken. Allereerst kan de ordemaatregel als buitenproportioneel worden gezien. Zo gebeurt het dat de ordemaatregel omvangrijker is en langer duurt dan de uiteindelijk opgelegde sanctie. Daarnaast kan het voor de beschuldigde onduidelijk zijn waarom de ordemaatregel wordt opgelegd, omdat de melding nog niet bekend is bij de beschuldigde.

Respondenten geven aan dat het onwenselijk is dat de beschuldigde niet weet waarom een ordemaatregel is opgelegd, en ook zien zij het als onwenselijk dat deze maatregel wordt opgelegd zonder hoor en wederhoor. Ook de onbekende duur van de ordemaatregel, maakt dat de maatregel als emotioneel zwaar en buitenproportioneel wordt gezien door respondenten.

4.2.3.4 Tuchtrecht

Een respondent (R7) geeft aan dat naar schatting 80% van de meldingen op verenigingsniveau wordt opgepakt, en 20% gaat richting tuchtrecht. Niet elke melding wordt dus middels tuchtrecht

afgehandeld. Het Instituut Sportrechtspraak (ISR) geeft invulling aan het tuchtrecht voor aangesloten sportorganisaties.

Als er een melding binnenkomt bij het ISR wordt iedereen (klager, getuigen) gehoord, en *“uiteindelijk aan het eind van de rit wordt een keer een gesprek vanuit het ISR met de beklagde gehouden”* (R1). Tussen de melding en het eerste gesprek met de beschuldigde kan vele maanden zitten. In de tussentijd krijgt de beschuldigde geen informatie over de inhoud van de melding en de status van het onderzoek: *“je hebt dus geen idee waar het over gaat”* (R1). *“Als de melding dan betrekking heeft op iets wat je [de beschuldigde] gezegd zou hebben, of iets wat relatief alledaags is, ga je het je dan herinneren?”* (R1). Diverse respondenten geven aan dat zij de kwaliteit van het onderzoek door het ISR regelmatig discutabel vinden.

Na een onderzoek door het ISR volgt er meestal een schikkingsaanbod vanuit het ISR. Diverse respondenten geven aan dat gezien het traject dan vaak maanden loopt, het voor een beschuldigde erg aantrekkelijk kan zijn dit schikkingsaanbod aan te nemen. Wordt dat niet gedaan, dan blijft een eventueel uitgevaardigde ordermaatregel van kracht tot de hoorzitting en uitspraak van de tuchtcommissie is gedaan. Tussen het schikkingsvoorstel en de hoorzitting en uitspraak van de tuchtcommissie kan wederom weer maanden zitten. Het komt voor dat beschuldigten een schikking accepteren om er maar vanaf te zijn. Een respondent schat dat dit in minstens de helft van de gevallen zo is. Bij de acceptatie van een schikkingsvoorstel door de beschuldigde en klager wordt niet alleen de sanctie geaccepteerd, maar ook de weergave van de gebeurtenis(sen). *“Het gebeurt dus dat mensen het daar niet mee eens zijn en toch accepteren”* (R1). Het traject van melding van grensoverschrijdend gedrag tot aan een uitspraak van de tuchtcommissie kan tot 1,5 jaar duren.

In een enkele sport worden meldingen van grensoverschrijdend gedrag onderzocht door een onderzoekscommissie die is ingesteld door de bond, in plaats van door het ISR. Dit lijkt de snelheid en kwaliteit van het proces ten goede te komen.

Enkele respondenten benoemen dat strafrecht voor tuchtrecht gaat. Dit houdt in dat het tuchtrechtelijke traject pas wordt opgepakt op het moment dat het proces bij de politie is afgerond. Hierbij geldt dat informatie verkregen in het tuchtrechtelijke traject wel beschikbaar is voor het strafrechtelijke traject en andersom niet. Respondenten geven aan dat bestuursleden niet altijd weten wat het verschil is tussen tuchtrecht en strafrecht en beschuldigten niet altijd weten dat wat zij zeggen in een tuchtrechtelijke procedure gebruikt kan worden in een strafzaak.

4.3 Nazorg

Uit de interviews komt naar voren dat er weinig nagedacht lijkt te zijn over hoe om te gaan met de beschuldigde en klager, en eventuele andere stakeholders, nadat de procedure na de melding is afgerond. *“Maar hoe ga je ermee om als dat [sanctie] weer afloopt en hij of zij weer terugkomt. Ik denk dat het daar heel weinig over gaat”* (R1). *“Ik vind dat de achterkant niet goed is afgehecht”* (R2).

Voor melders en een club kan het, volgens respondenten, erg lastig zijn een beschuldigde tegen te komen bij een wedstrijd of ander sportevenement na afronding van een melding van grensoverschrijdend gedrag. Een beschuldigde loopt het risico om na een melding van grensoverschrijdend gedrag levenslang buitengesloten te zijn van de sport die hem of haar zo na aan het hart ligt. Respondenten geven aan dat er weinig verschil lijkt te zitten tussen de melding en de schuldigverklaring door de maatschappij: *“In de ogen van de mensen is iemand al bijna veroordeeld”* (R2). *“Er zijn best veel beschuldigten de afgelopen tijd op welk terrein dan ook voor de bus gegooid voordat er überhaupt onderzoek gedaan was”* (R9). Dit maakt terugkeer in de sport, na een seponering, vrijspraak of acceptatie van een schikking, erg lastig.

Een ander gevolg van het proces na een melding is volgens respondenten dat trainers en coaches bang worden om iets te zeggen of te doen. Het is voor hen onduidelijk welk gedrag getolereerd wordt en welke niet. Ook zijn zij, blijkens de interviews, bang voor valse meldingen. Dit leidt ertoe dat trainers en andere kaderleden het risico op een melding niet willen lopen, en stoppen als trainer of kaderlid, geven diverse respondenten aan.

4.4 Stakeholders

Bij het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag zijn diverse stakeholders betrokken. Hieronder wordt ingegaan op de door de respondenten meest genoemde stakeholders. Deze zijn meestal als vrijwilliger of lid betrokken bij de sportclub.

4.4.1 Bestuur

Als er een melding binnen komt bij een bestuur, dan weten zij, volgens respondenten vaak niet hoe te handelen. Het traject na een melding is onbekend, en de emoties zitten hoog: *“Maar als er dan iets gebeurt, dan slaat op de een of andere manier toch de paniek toe. En weet niemand wat ze moeten doen. Wie verantwoordelijk is en hoe beide kanten van het verhaal te laten horen”*(R1). Er wordt dan regelmatig gekozen voor een stap in tuchtrechtelijke sfeer, terwijl er ook andere opties zijn volgens respondenten. Enkele opties die respondenten noemen zijn mediation, zelf het gesprek aangaan met de beschuldigde, als bestuur het gesprek aangaan met de beschuldigde. *“‘Heb je al met elkaar gepraat’ was vroeger wat meer normaal wellicht en nu is dat van ‘huh, is dat ook een optie?’”* (R4).

Tegelijkertijd geven respondenten aan dat niet van een vrijwillige bestuurder verwacht kan worden, dat deze, in de huidige tijdsgeest waarin grensoverschrijdend gedrag in welke vorm dan ook als zeer verwerpelijk wordt gezien, genuanceerd kan denken en handelen. Zeker niet als het bestuur daar van tevoren niet over heeft nagedacht.

4.4.2 Vertrouwenscontactpersonen en vertrouwenspersonen

Opvallend was dat tijdens de interviews de termen vertrouwenspersoon en vertrouwenscontactpersoon door elkaar heen gebruikt worden. Respondenten geven aan dat dit ook gebeurt in het proces na de melding. *“Het moet wel duidelijk zijn dat wij in principe niet vertrouwenspersoon zijn, maar vertrouwenscontactpersoon. ... Binnen de sport hebben we meestal te maken met vertrouwenscontactpersonen”* (R5).

Vertrouwenscontactpersonen binnen clubs zijn vrijwilliger en hebben over het algemeen volgens de respondenten weinig tot geen ervaring met meldingen van grensoverschrijdend gedrag. Welke rol zij hebben in het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag lijkt volgens respondenten voor alle partijen onduidelijk. Ook op bondsniveau lijkt er onduidelijkheid te zijn over de rol van vertrouwenscontactpersonen. Waar door de een respondent van de ene bond wordt aangegeven dat een vertrouwenscontactpersoon er voor alle partijen is, wordt door een respondent van een andere bond aangegeven dat zij er vooral zijn voor de melder.

Daarnaast is voor melders de rol van de vertrouwenscontactpersoon ook niet altijd duidelijk. Sommige melders verwachten dat de vertrouwenscontactpersoon de situatie oplost of mensen ontslaat. Daar zijn zij echter niet voor: *“Ze moeten niet verwachten dat ik er voor hun ben om de zaak op te lossen. Want daar ben ik dus niet voor”* (R6). Ook lijkt het niet altijd duidelijk voor de vertrouwenscontactpersonen zelf met wie de verkregen informatie wel en niet gedeeld mag worden.

Geïnterviewde vertrouwenscontactpersonen op bondsniveau geven aan dat afhandeling van een melding maatwerk is *“We hebben niet voor alles een panklare oplossing”* (R5) en zij niet betrokken zijn bij het onderzoeksproces *“Op het moment dat er een onderzoekscommissie gaat lopen, doen wij in die zin een stap terug en is het aan de onderzoekscommissie om contact te hebben met de beschuldigde en de melder”* (R6).

Zowel melders als beschuldigten kunnen worden bijgestaan in het proces na de melding door een vertrouwenspersoon. Respondenten geven aan dat voor slachtoffers die melding doen van grensoverschrijdend gedrag er slachtofferhulp en juridische hulp beschikbaar is. Beschuldigten kunnen ondersteuning krijgen van een vertrouwenspersoon van Centrum Veilige Sport, maar zullen zelf moeten betalen voor juridische ondersteuning.

4.4.4 Beschuldigten

Beschuldigten staan er, volgens alle respondenten, na een melding nagenoeg alleen voor: *“Ze [beschuldigten] krijgen weinig hulp, zien ook weinig hulp”* (R5). De beschuldigde zit in een heel onzekere periode. Ook omdat hij gewoon de gevolgen van de melding en het traject niet kan overzien *“is het 1 melder, zijn het er meerdere? Dat is iets wat een beschuldigde bijvoorbeeld*

helemaal niet weet" (R5). Uit de interviews komt naar voren dat het daarnaast onduidelijk is hoe lang het proces duurt en wat de beschuldiging is. Volgens respondenten is er in het traject na de melding weinig aandacht voor het perspectief van de beschuldigde op de gemelde situatie of gedraging. Deze onzekere periode kan zich maanden voortzetten.

De impact van de melding op de beschuldigde is groot. De impact is er volgens de respondenten al voor het onderzoek heeft plaatsgevonden, voordat de beschuldigde weet waarvan hij of zij beschuldigd wordt. Ze worden uit de sport(club) gezet, vaak zonder te weten wat er aan de hand is. Vaak horen ze pas na maanden wat de beschuldiging is: *"het wordt als vrij heftig ervaren als beklaagden"* (R1). *"Ze gaan eraan kapot"* (R3). Zodra bekend wordt dat iemand beschuldigd is van grensoverschrijdend gedrag is hun reputatie verloren: *"Dan is je bestaansrecht weg"* (R1).

De beschuldiging heeft grote mentale gevolgen op beschuldigten *"Het feit dat je [de beschuldigde] beschuldigd wordt van iets heeft een enorme impact. Los van of je het gedaan hebt of niet"* (R2).

Daarnaast kunnen er financiële gevolgen zijn: een inkomen wat wegvalt als de beschuldigde een betaalde trainer of coach was en de kosten van juridische bijstand als deze wordt ingeschakeld door de beschuldigde.

De mentale, fysieke, financiële en maatschappelijke gevolgen van het traject na een melding kan ertoe leiden dat een beschuldigde een schikking accepteert, ook als de beschuldigde zich niet kan vinden in de weergave van de situatie of gedraging (R1).

4.4.5 Melders

Voor slachtoffers is het niet altijd duidelijk wanneer en waarvoor zij melding kunnen doen. Het is niet altijd gelijk duidelijk dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag. Ook kan het perspectief in de loop van de tijd veranderen: *"de grens tussen normaal en niet normaal is afhankelijk van het perspectief dat je op dat moment hebt"* (R4).

Verder wordt de mondigheid van slachtoffers overschat: *"Mondigheid van slachtoffers wordt snel overschat. Rechtstreeks zeggen op het moment dat het gebeurd dat het niet fijn is 'Het klinkt goed van spreek elkaar aan of maak er afspraken over. In de praktijk werkt het niet'"* (R4).

Melders voelen tijdens een tuchtrechtprocedure vaak ongehoord: *"In feite is er ook niemand die opkomt voor de klagers. Die voelt zich vaak heel erg ongehoord"* (R1). Indien de melder ook slachtoffer is, kan de melder bijgestaan worden door slachtofferhulp en is er recht op juridische bijstand. Dat neemt echter niet weg dat de melder zich tijdens een hoorgesprek lang niet altijd gehoord voelt. De vraag is *"Hoe kun je een hoorgesprek nu laten plaatsvinden zodat de klager zich gehoord voelt?"* (R1).

Respondenten geven ook aan dat het proces na melding voor de melders ook niet duidelijk is: *"Want mensen melden iets en dan hebben ze geen idee waar ze in terechtkomen"* (R2). Ook wordt afronding gemist: *"Om wederom het gesprek aan te gaan. Zo van nou dit hele proces is doorlopen, ... ter afronding van het hele gebeuren"* (R2).

Niet elke melder is een slachtoffer *"We komen de omgekeerde wereld ook tegen. Dus dat melders bewust een melding maken van grensoverschrijdend gedrag. Dat ze die persoon uit positie willen hebben"* (R4).

4.4.6 Clubleden en clubkader

Niet alleen de beschuldigde en de melder voelen zich in het proces na melding ongehoord. Er is vaak ook weinig aandacht voor de rest van de club. *"De hele vereniging heeft ermee te maken... Daar heeft iedereen last van"* (R2). In de club is er vaak onrust tot er een uitspraak is. Pas op dat moment kan er weer gewerkt worden aan rust en herstel.

5. Conclusie

Dit onderzoek had als doel inzicht te krijgen in het proces na melding van grensoverschrijdend gedrag in de sportcontext. Uit zowel de literatuurstudie, als de interviews komt naar voren dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag wanneer iemand voelt dat zijn of haar persoonlijke grens is overschreden. Deze grens is subjectief, omdat deze grens voor iedereen anders is (Asante et al., 2021). Respondenten benadrukken dat het belangrijk is dat iedereen het moet kunnen aangeven als degene zich onprettig voelt in een situatie.

Zowel uit de interviews als de literatuurstudie blijkt dat naast subjectief, grenzen ook context en tijdsafhankelijk zijn, waardoor het belangrijk is om het specifieke gedrag en de context nauwkeurig te definiëren. Gebeurt dat niet, dan vergroot dat de grote kans op een maatschappelijke veroordeling van de beschuldigde. Uit de interviews komt naar voren dat de term 'grensoverschrijdend gedrag' een sterke negatieve maatschappelijke lading kent. Respondenten pleiten ervoor de term grensoverschrijdend gedrag niet te gebruiken, maar in plaats daarvan specifiek gedrag en de context te benoemen.

Bevindingen uit eerdere onderzoeken van Van Veldhuizen et al. (2023), Ten Bisch et al (2023) en Olfers & Van Wijk (2022) zijn in dit onderzoek bevestigd: de huidige aanpak na een melding heeft grote impact op alle betrokkenen en er is een gebrek aan regie en informatie voor melders, terwijl beschuldigten geconfronteerd worden met onzekerheid en financiële lasten. Besturen vinden het moeilijk om zorgvuldig om te gaan met beschuldigingen en ook andere stakeholders ervaren het proces als zwaar.

Uit het onderzoek komt naar voren dat het proces van melding van grensoverschrijdend gedrag vier fasen kent. De eerste fase is het proces voorafgaand aan de melding. Deze fase kan worden gezien als preventie. In deze fase dienen, volgens de respondenten, gedragsregels, waarden en normen met elkaar besproken en vastgelegd te worden. Respondenten geven aan dat dit geen eenmalige exercitie is, maar een continu proces. Aan deze fase wordt volgens respondenten (te) weinig aandacht besteed. Besturen en leden vinden het lastig om te praten over grensoverschrijdend gedrag.

De tweede fase is de fase van melden. Dit gebeurt volgens respondenten vooral bij vertrouwenscontactpersonen. Het doen van een melding is volgens respondenten makkelijker dan vroeger. Al wil dat niet altijd zeggen dat het gemelde ook daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, dan wel heeft plaatsgevonden zoals beweerd. Respondenten geven aan dat niet ieder contact met een vertrouwenscontactpersoon hoeft te leiden tot een melding van grensoverschrijdend gedrag. Als er geen sprake is van een overschrijding van de gedragsregels en er is geen sprake van slachtofferschap, dan is een melding niet nodig. Al wil dit niet zeggen dat er geen actie nodig is vanuit het bestuur richting haar leden en/of kader.

De derde fase, de fase na melding van grensoverschrijdend gedrag, bestaat uit een beoordeling van het gemelde en uitvoeren van vervolgstappen. Het beoordelen van het gemelde is lastig. Van bestuurders die onervaren zijn met dit onderwerp wordt gevraagd meldingen te duiden naar aard, ernst en waarheid. Volgens respondenten worden bestuursleden hiermee overvraagd. Na beoordeling van de melding, wat regelmatig overhaast plaatsvindt volgens respondenten, gaat het proces verder. Besturen staan voor de taak te beslissen welke acties noodzakelijk zijn en welke wegen gevolgd gaan worden. Uit de interviews blijkt dat hier het proces voor alle betrokkenen onduidelijk wordt. Het is als een trein die gaat rijden, zonder dat iemand weet waarheen. Een respondent vraagt zich af of er wel iemand bestaat die het gehele proces in al zijn facetten overziet. Uit de interviews komt naar voren dat tijdens deze fase nauwelijks aandacht is voor het perspectief van de beschuldigde en ook besturen en melders zich niet gehoord voelen.

Als na maanden, soms jaren, de melding afgehandeld is, gaat de vierde fase, de nazorg, in. Uit de interviews komt naar voren dat er nog weinig aandacht is voor deze fase. Volgens de respondenten wordt er nog weinig nagedacht over hoe om te gaan met de beschuldigde en de melder en eventueel andere stakeholders nadat de procedure na de melding is afgerond. Respondenten benadrukken dat het belangrijk is ook aan deze fase aandacht te besteden.

Uit het onderzoek komen een vijftal dilemma's naar voren.

Een eerste dilemma ontstaat rondom de communicatie richting de beschuldigde over een melding. Immers als een melder weet dat de melding doorgegeven wordt aan de beschuldigde, kan dit drempelverhogend werken om melding te doen. Ook mag dit niet altijd doorgegeven

worden. Enerzijds uit de aard van de melding af te leiden kan zijn wie de melding heeft gedaan, waarmee de melder zijn of haar privacy geschonden wordt. Anderzijds omdat dit gevolgen kan hebben voor strafvervolging, indien er sprake blijkt te zijn van strafrechtelijk grensoverschrijdend gedrag. Echter, als er niet gecommuniceerd wordt over de melding met de beschuldigde dan is het niet mogelijk hoor en wederhoor toe te passen, wat ook aangeraden wordt. Tegelijkertijd wordt, indien gekozen wordt voor niet communiceren, de beschuldigde in een enorm belastende, onzekere en onduidelijke situatie geplaatst, die emotioneel en lichamelijke gevolgen kan hebben voor de beschuldigde zelf en zijn of haar naasten.

Een tweede dilemma is het dilemma tussen ruimte om fouten te mogen maken, versus rekening houden met de grenzen van een ander: *“Iedereen mag ook wel eens een foutje maken....ik wil geen grensoverschrijdend gedrag bagatelliseren”*(R4). Dit dilemma is extra lastig, daar bij de melding niet altijd is vast te stellen wat de ernst is van de melding, en besturen over het algemeen niet in staat zijn de ernst en reikwijdte van een melding adequaat in te schatten.

Een derde dilemma, die raakt aan het tweede dilemma, is het verschil tussen bedoeling en beleving. Iemand kan een specifieke opmerking of gedraging als grensoverschrijdend ervaren, terwijl het niet de bedoeling was van de ander en deze zich niet bewust was van de grens bij de ander. Wat telt dan zwaarder: de bedoeling, of de beleving? En hoe achter de bedoeling komen, als communicatie met de beschuldigde wordt afgeraden?

Een vierde dilemma zit in het risico op weggijken versus de kans dat een situatie verkeerd ingeschat wordt. Een omstander kan geconfronteerd worden met een situatie die ogenschijnlijk, in ieder geval in de ogen van de omstander, grensoverschrijdend is. Aan de ene kant is het dan wenselijk dat hier melding van gedaan wordt, om te voorkomen dat de situatie voort blijft duren. Aan de andere kant is het heel goed mogelijk dat de omstander de situatie verkeerd inschat.

Ten vijfde leidt het inzetten van een onafhankelijk instituut voor tuchtrecht tot een dilemma: aan de ene kant is er een onafhankelijk instituut, wat voorkomt dat er sprake is van vriendjespolitiek, aan de andere kant mist de interne kennis over de (specifieke) sportcontext, de (spel)regels, waarden en normen binnen de (specifieke) sport en club.

6. Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd. Aanbevelingen per fase, zoals geformuleerd door de respondenten zijn terug te vinden in bijlage 1.

Duidelijke kaders ontstaan in gesprek

Uit het verkennende onderzoek komt naar voren dat niet eenduidig is vast te stellen wat grensoverschrijdend gedrag is, en de grens context en tijdsafhankelijk is. De aanbeveling is om op regelmatige basis in de sport, per sport en per club te praten over *“wat vinden wij normaal”* (R1). Door voorafgaand, tijdens, maar ook na een melding van grensoverschrijdend gedrag met elkaar in gesprek te blijven over normen en waarden, gepast en ongepast gedrag, wordt als club een eigen normenkader gebouwd, waarop doorlopend op wordt gereflecteerd (Olfers & Van Wijk, 2022; Janssen, 2018). Gedrag vindt immers plaats in een context. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het vlaggensysteem (Frans et al., 2022) om gedrag te duiden en handelingsperspectieven per vlag te bespreken: *“ik denk dat het goed is, los van ‘veilig en positief’ dat je dat ook iets concreter maakt, zodat mensen dat ook in handelen voor zichzelf tastbaar kunnen maken.”* (R2). Afspraken hierover dienen vastgelegd te worden in gedragsregels en reglementen, zodat gedrag achteraf getoetst kan worden aan deze reglementen en gedragsregels.

Vanuit sportbonden en gemeentes kunnen dit soort terugkerende gesprekken gestimuleerd worden door ze te faciliteren en workshops te geven over hoe deze gesprekken te voeren binnen de sportclub. Ook is het belangrijk leden en trainers regelmatig te informeren over de mogelijkheid vragen over grensoverschrijdend gedrag te stellen aan de vertrouwenscontactpersoon.

Bezie de melding breder

Uit het onderzoek komt naar voren dat het lastig is voor besturen die niet of nauwelijks ervaring hebben met het beoordelen van meldingen van grensoverschrijdend gedrag. De vraag is of deze taak bij hen moet liggen of elders belegd dient te worden. Onze aanbeveling is dat bestuurders de focus leggen op de melding als signaal dat de preventieve maatregelen nog niet afdoende zijn. Zij kunnen zo aandacht besteden aan het voorkomen van herhaling van het gemelde bij wie dan ook door wie dan ook binnen de vereniging (Schippers et al., 2022). Bezie de melding dus breder: het gaat niet enkel over de melder en beschuldigde, maar ook over de context. Het bestuur dient zichzelf vragen te stellen als hoe heeft dit kunnen gebeuren? Hoe kunnen we als club, als sport voorkomen dat dit soort situaties zich weer voordoen?

Blijf in gesprek

Er lijkt een tendens in de maatschappij gaande om beschuldigden van grensoverschrijdend gedrag buiten te sluiten en te straffen. Dit roept meerdere vragen op. De eerste vraag is of een beschuldiging gelijk staat aan schuldig. *“Helaas komen onterechte meldingen ook voor”* (R1). Respondenten geven aan dat niet elke melding op waarheid berust, en er vaak ook andere belangen spelen. Er dient, voorafgaand aan handelen, nagedacht te worden over *“waarom is deze melding gedaan, wat is de reden dat deze persoon op dit moment deze melding doet”* (R3). De aanbeveling is bij het beoordelen van een melding onderscheid te maken tussen ervaringen, meningen, feiten en beoordelingen (Olfers & Van Wijk, 2022). Besef ook dat er meerdere interpretaties mogelijk zijn van gedrag en situaties. En dat deze naast elkaar kunnen bestaan.

De tweede vraag is of een melding alleen serieus genomen is als er iemand gestraft wordt en of straffen de taak van een bestuur is. Een aanbeveling is om daar waar mogelijk te kiezen voor het aangaan van het gesprek met elkaar en niet het aanwijzen van een schuldige en deze te bestraffen (Kosters, 2023; Korteweg, 2023). Vergroot daarnaast de kennis bij iedereen over mogelijkheden die er zijn na een melding van grensoverschrijdend gedrag. Straffen is niet de enige weg. Andere mogelijkheden zijn bijvoorbeeld bewustwording en coaching, bemiddeling, meditatie, correctiegesprek, begeleidingsgesprek (stoppestenu.nl, 2024). Door de kennis over mogelijkheden die er zijn te vergroten, vergroot dit de kans dat de uitkomst van het proces positiever is voor alle partijen, op zowel de korte als de lange termijn.

Eerst denken, dan doen

Uit het onderzoek komt naar voren dat respondenten van mening zijn dat, hoewel snel handelen soms noodzakelijk is, direct handelen eigenlijk nooit nodig is. Het advies is om tijd te nemen om na te denken en meer informatie in te winnen, alvorens tot handelen over te gaan. Bij het handelen dient meer in ogenschouw genomen te worden dat een beschuldiging niet gelijk staat aan schuldig en een beschuldigde recht heeft op een eerlijk proces, waarin ruimte is voor hoor en wederhoor. Niet alleen de melder en eventuele andere leden dienen beschermt te worden tegen (verdere) negatieve situaties. Datzelfde geldt voor de beschuldigde.

Verbeteren en verduidelijken procedures

Daar waar een melding van dien aard is dat tuchtrecht of strafrecht mogelijk van toepassing is, dient de melder doorverwezen te worden naar de juiste instanties. Hierbij kan een vertrouwenscontactpersoon de weg wijzen. Het is aan de melder om deze stap te zetten. Een actieve rol van de vertrouwenscontactpersoon wordt hierbij afgeraden.

Het advies is om beter beleid te ontwikkelen rondom de vormgeving van het proces na melding. Vragen als 'welke partijen zijn betrokken, welke rollen en verantwoordelijkheden hebben de verschillende partijen en welke informatie kan met wie wanneer gedeeld worden?' dienen hierbij beantwoord te worden. Op dit moment lijken rollen en verantwoordelijkheden niet goed verdeeld, dan wel zijn ze niet duidelijk voor de betrokkenen. Een duidelijk transparant proces na melding is noodzakelijk om zowel belangen van de melder als van de beschuldigde te borgen (Olfers & Van Wijk, 2022).

Verbeter ondersteuning

Op dit moment lijkt de ondersteuning voor onervaren bestuurders en vertrouwenscontactpersonen onvoldoende. De informatievoorziening richting vertrouwenscontactpersonen en besturen, als ook de aangeboden trainingen lijken hier tekort te schieten. Paniecreacties na een melding van grensoverschrijdend gedrag zijn niet ongevoel. Ook blijkt uit het onderzoek dat de beschuldigde geen enkele ondersteuning krijgt. Voor een eerlijke en adequate procesgang na een melding van grensoverschrijdend gedrag is meer en betere ondersteuning van zowel bestuurders, vertrouwenscontactpersonen, als beschuldigten noodzakelijk.

Samen verder

De laatste aanbeveling richting besturen en bonden is na te denken over de afronding van het proces na een melding van grensoverschrijdend gedrag. Wat hebben betrokken melders, beschuldigten bestuursleden, verenigingsleden en kader nodig om verder te kunnen en het proces achter zich te kunnen laten? De kans dat mensen elkaar in de sport of daarbuiten weer tegenkomen is groot, wat het belang van een goede afsluiting benadrukt.

Literatuurlijst

- Akkermans, M., Derksen, E., Moons, E., Wingen, M., & Kloosterman, R. (2023). Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag 2022. Gedownload op 18 augustus 2023 van <https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/3238>
- Althoff, M. (2021). Naming and shaming seksueel geweld – #MeToo als politieke beweging? Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit, 11(3), 16-32. [2]. <https://doi.org/10.5553/TCC/221195072022011003002>
- Asante, A., Mateman, H., Schakenraad, W., & de Wit, C. (2021). Handreiking voor gemeentelijk beleid. Grensoverschrijdend gedrag en normstelling in de amateursport. Movisie.
- Bailey, J. (2008). First steps in qualitative data analysis: transcribing. *Family practice*, 25(2), 127-131.
- Bogner, A., Littig, B., & Menz, W. (2009). Introduction: Expert interviews—An introduction to a new methodological debate. In *Interviewing experts* (pp. 1-13). London: Palgrave Macmillan UK.
- De Bruijn, H. (2023). Noem dingen bij de naam, vermijd die vage term 'grensoverschrijdend gedrag'. Bekeken op 28 augustus 2023 op <https://www.trouw.nl/politiek/noem-dingen-bij-de-naam-vermijd-die-vage-term-grensoverschrijdend-gedrag-b9602c4d/>
- Centrum Veilige Sport Nederland(CVSN) Jaarverslag, 2021 Gedownload van <https://centrumveiligensport.nl/media/1364/jaarverslag-cvsn-2021-vdef.pdf>
- Centrum Veilige Sport. (z.j.) *Meldcode Grensoverschrijdend gedrag in de sport, uitwerking meldplicht seksuele intimidatie*. Gedownload op 20 september 2023 van https://centrumveiligensport.nl/media/1034/181119_de-meldcode-gog-en-meldplicht-si-sport_def.pdf
- Centrumveiligensport.nl (2023a). *Waar kan ik terecht?* Bekeken op 19 augustus 2023 op <https://centrumveiligensport.nl/een-melding-maken/waar-kan-ik-terecht>
- Centrumveiligensport.nl (2023b). *Hoe doe ik een melding of dien ik een klacht in?* Bekeken op 21 augustus 2023 op <https://centrumveiligensport.nl/een-melding-maken/hoe-doe-ik-een-melding-of-dien-ik-een-klacht-in>
- Centrumveiligensport.nl (2023). *Wordt je beschuldigd van grensoverschrijdend gedrag?* Bekeken op 27 september 2023 op <https://centrumveiligensport.nl/een-melding-maken/word-je-beschuldigd-van-grensoverschrijdend-gedrag>
- Commissie de Vries (2017). *Rapport van de onderzoekscommissie seksuele intimidatie en misbruik in de sport*. Gedownload op 19 augustus van https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?rapport-van-de-onderzoekscommissie-seksuele-intimidatie-en-misbruik-in-de-sport&kb_id=23091
- Cowles, K. V. (1988). Issues in qualitative research on sensitive topics. *Western Journal of Nursing Research*, 10(2), 163-179.
- Decker, S. E., Naugle, A. E., Carter-Visscher, R., Bell, K., & Seifert, A. (2011). Ethical issues in research on sensitive topics: Participants' experiences of distress and benefit. *Journal of empirical research on human research ethics*, 6(3), 55-64.
- de Vries, M. S. (2023). *Kapot. Hoe vilein is de deugindustrie?*. Amsterdam:Blauwburgwal.
- De Zutter, A. W., Horselenberg, R., & Van Koppen, P. J. (2018). Motives for filing a false allegation of rape. *Archives of sexual behavior*, 47, 457-464.
- Döringer, S.(2021). 'The problem-centred expert interview'. Combining qualitative interviewing approaches for investigating implicit expert knowledge. *International Journal of Social Research Methodology*. 24(3), 265-278, DOI: 10.1080/13645579.2020.1766777
- Ferguson, C. E., & Malouff, J. M. (2016). Assessing police classifications of sexual assault reports: A meta-analysis of false reporting rates. *Archives of Sexual Behavior*, 45, 1185–1193. doi:10.1007/s10508-015-0666-2.
- Folmer, R.C.P. (2019). Verontschuldigen in het kader van #MeToo: een psychologische analyse. *In-Mind NL Magazine*, 2019 (2). Retrieved from: <http://nl.in-mind.org/article/verontschuldigen-in-het-kader-van-metoo-een-psychologische-analyse>
- Frans, E., Franck, T., Janssen, K. Storms, O. (2022). *Normatieve lijst 2022 Sensoa Vlaggensysteem: seksieel gedrag inschatten en reageren*. gedownload op 18 augustus 2023 van <https://www.sensoa.be/sites/default/files/normatieve-lijst-sensoa-vlaggensysteem-2022.pdf>

- Handreiking (2023). *Handreiking meldingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer*. Gedownload op 27 september 2023 van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/05/17/handreiking-meldingen-van-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-op-de-werkvloer>
- ISR Jaarverslag, 2021. Gedownload van <https://www.isr.nl/documents/Jaarverslagen/Jaarverslag%202021%20ISR.pdf>
- Janssen, J. (2018). Eén jaar na #MeToo: hoe nu verder? Een blik vanuit een criminologisch perspectief. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 42(3).
- KNHS (2021). *Grensoverschrijdend gedrag in de Nederlandse paardensport*. Gedownload op 14 mei 2024 van <https://centrumveiligensport.nl/media/1274/knhs-samenvatting-onderzoek-ongewenst-gedrag-2021.pdf>
- Korteweg, A. (2023), Onderzoeken naar grensoverschrijdend gedrag zijn nòg slechter geworden. Bekeken op 16 augustus 2023 op <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/onderzoeken-naar-grensoverschrijdend-gedrag-zijn-nog-slechter-geworden~b6b269d9/>
- Kosters, R. (2023), Veel meer meldingen grensoverschrijdend gedrag in sportsector. Bekeken op 16 augustus 2023 op <https://nos.nl/artikel/2458625-veel-meer-meldingen-grensoverschrijdend-gedrag-in-sportsector>
- Mateman, H., Schakenraad, W., Avric, B., Asante, A., De Wit, C. (2022). *Normen stellen bij grensoverschrijdend gedrag in de sport, een wegwijzer voor sportverenigingen*. Movisie
- Movisie (2021). Vlaggensysteem. Gedownload van <https://www.movisie.nl/interventie/vlaggensysteem>
- NOC*NSF (2018). *Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport. Herziene versie november 2018*. Op 15 augustus 2023 gedownload van <https://nocnsf.nl/media/1462/1-blauwdruk-si-herziene-versie-av-nov-2018-181023-pdfpdf.pdf>
- NOC*NSF (2022). *Zo Sport Nederland, belangrijkste trends en ontwikkelingen in sportdeelname 2022*. Arko Sports Media BV. Gedownload op 1 augustus 2023 van <https://nocnsf.nl/media/apuf1k3a/zo-sport-nl-2022-def.pdf>.
- NOC*NSF (2023). *Veilige en integere sport*. Bekeken op 19 augustus 2023 op <https://nocnsf.nl/veilige-en-integere-sport/grensoverschrijdend-gedrag>
- Olfers, M., Van Wijk, A. (2021). *Ongelijke leggers, Een onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag in de gymnsport*. Verinorm 2021, geschreven in opdracht van de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU).
- Olfers, M., Van Wijk, A. (2022). *Uit de praktijk: de schaduwkanten van de #meToo-beweging*. Justitiële verkenningen, 48(4): 21-32.
- Olfers, M., Van Wijk, A., Doeswijk, J., Barends, A., Van der Boor, K., Boersema, M. (2023). *Schaduw dansen, een onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag in het dansen*. Veninorm. In opdracht van de ministeries Volksgezondheid Welzijn en Sport & Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
- Parool (2023, 17 mei). *Commissaris Hamer: grijp niet te snel naar extern onderzoek bij wangedrag*. Bekeken op 18 augustus 2023 op: <https://www.parool.nl/nederland/commissaris-hamer-grijp-niet-te-snel-naar-extern-onderzoek-bij-wangedrag~beb3e7d7/?referrer=https://www.google.com/>
- Polet, J., Van Bebber, A., De Cock, E., Van Haaren, E., Reijnen, M. (2022a). *Rapport grensoverschrijdend gedrag in de badmintonsport*. I&O research. Gedownload op 15 mei 2024 van <https://nocnsf.nl/media/6565/grensoverschrijdend-gedrag-in-de-badmintonnsport.pdf>
- Polet, J., Van Bebber, A., De Cock, E., Van Haaren, E., Reijnen, M. (2022b). *Rapport grensoverschrijdend gedrag in de zwemsport*. I&O research. Gedownload op 15 mei 2024 van <https://nocnsf.nl/media/6566/grensoverschrijdend-gedrag-in-de-handboogsport.pdf>
- Saarijärvi, M., & Bratt, E. L. (2021). When face-to-face interviews are not possible: tips and tricks for video, telephone, online chat, and email interviews in qualitative research.
- Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2013), *Research methods for business students* (6th ed.), Harlow, Essex, England: Pearson Education Limited.
- Schippers, E. Hoogsteder, L. Sweers, N. (2022). *Wat betekent #MeToo voor de behandeling en positie van plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag?*. Justitiële verkenningen, 48(4): 33-45.

- Schipper-van Veldhoven, N. (2016). Sport en lichamelijke opvoeding in pedagogisch perspectief, een gouden kans. *Windesheimreeks kennis en onderzoek*, 60, 1-93.
- Segaar, D. (2021). *Rapport 'ongelijke leggers' besproken*. Voetbal- & sportjuridische zaken. Bekeken op 17 augustus 2023 van https://www.bjutijdschriften.nl/tijdschrift/VSZ/2021/1/VSZ_2772-6738_2021_001_001_006.pdf
- Stoppestennu.nl (2024). *10 fasenplan handelen bij grensoverschrijdend gedrag*. Gedownload op 18 december 2024 van https://www.stoppestennu.nl/sites/default/files/uploads/10-fasenplan_handelen_bij_grensoverschrijdend_gedrag.pdf
- Ten Bosch, E., Bijleveld, C. Ruppert, C. (2023). *Interventies na slachtofferschap in de topsport, NSCR-verkenning*. Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving. Gedownload op 20 augustus 2023 van https://nscr.nl/app/uploads/2023/04/NSCR_Interventies-na-slachtofferschap-in-de-topsport_060423.pdf
- Van Bebber, A., Polet, J., De Cock, E., Van Haaren, E., Reijnen, M. (2022b). *Rapport grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport*. I&O research. Gedownload op 15 mei 2024 van <https://nocnsf.nl/media/6567/grensoverschrijdend-gedrag-in-de-zwemsport.pdf>
- Van Ghyselghem, J. (2020). De kleverigheid van onterechte beschuldigingen, groeps grootte als mogelijke moderator op de relatie tussen beschuldiging(en) en vertrouwensherstel [masterthesis]. Bekeken op 16 augustus op https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/838/867/RUG01-002838867_2020_0001_AC.pdf
- Van der Kolk, S. (2022). Iedereen heeft een rol bij het herkennen en aanpakken. *Movisies Juni 2022*, gedownload van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2022-11/Movisies-juni-2022.pdf>
- Van Tongeren, C., Timmerman, I. (2022), 'Opinie. Seksueel grens- overschrijdend gedrag toont het hiaat tussen hulpverlening en juridisch kader', *de Volkskrant* 20 januari 2022.
- Venneman, I. (2023). Taboe lijkt doorbroken: flink meer sporters durven melding te maken van grensoverschrijdend gedrag. *Volkskrant*. Bekeken op 20 september 2023 op <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/taboe-lijkt-doorbroken-flink-meer-sporters-durven-melding-te-maken-van-grensoverschrijdend-gedrag~b1da0f43/>
- Vertommen, T. (2012). *Analyse van het meldpunt voor seksuele intimidatie in de sport*. NOC*NSF.
- Vertommen, T. (2019). Ongelijk spel. Seksueel geweld in de kinder- en jeugdsport. VUBPRESS.
- Vertommen, T., Demarbaix, S., Kampen, J., & Van Hal, G. (2021). CASES: National Report. The prevalence and characteristics of interpersonal violence against children inside and outside sport in Belgium. *Child abuse in sport: European Statistics*.
- Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N., Wouters, K., Kampen, J. K., Brackenridge, C. H., Rhind, D. J., ... & Van Den Eede, F. (2016). Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium. *Child abuse & neglect*, 51, 223-236.
- Vertommen, T., & Schipper-van Veldhoven, N. (2012). Over de grens: seksuele intimidatie in de sport begrijpen en voorkomen. In *Goud in elk kind: jeugdsport in een pedagogisch perspectief*/van der Palen, H. (pp. 127-138).
- Van der Meer, M. (2022). Herkenning, erkenning en respect voor elkaars grenzen. In gesprek met Mariëtte Hamer en Janine Janssen over seksueel grensoverschrijdend gedrag en geweld. *Justitiële verkenningen*, 48(4): 75-86.
- Van Wijk, A. Olfers, M. (2020). Mach(eloos), normalisering van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de (top)sport. *Tijdschrift over cultuur & Criminaliteit* 10(2): 32-49
- Van Wijk, A., Hardeman, M., Scholten, L., Olfers, M. (2017). *Over grenzen in de sport. De rol van de politie in de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport in samenwerking met relevante partners*. Deventer: Vakmedianet.

Bijlage 1 Aanbevelingen vanuit de respondenten

Tijdens de interviews zijn diverse concrete aanbevelingen gedaan door de respondenten. Hieronder worden deze weergegeven.

Preventieve maatregelen

- Ontwikkel een aanspreekcultuur: spreek anderen aan op gedrag. Praat met elkaar over acceptabel en onacceptabel gedrag.
- Preventie is meer dan een vertrouwenspersoon. Ook in statuten, huishoudelijk reglement, wedstrijdreglement, gedragscodes en teamafspraken dienen de waarden en normen terug te komen.
- Alles begint met bewustwording. Aan de ene kant van mensen dat hun gedrag als grensoverschrijdend ervaren kan worden. Dus dat zij zich bewust worden dat andere mensen wellicht andere grenzen hebben, en dat je daar rekening mee kan houden. En aan de andere kant dat zij zich te weer mogen stelen tegen potentieel grensoverschrijdend gedrag, en hoe zij dat kunnen doen.
- Hanteer het 4-ogen principe (meerdere trainers op een groep) en open trainingen waar anderen, bijvoorbeeld ouders, mogen kijken.
- Wees open over doelen. Stel de vraag hoe belangrijk is de prestatie ten opzichte van het welzijn van de speel(st)er?
- Sta open voor signalen van kinderen, Let op signalen zoals terugval in ontwikkelingsfase, huilen en andere stress-reacties, luister naar hen.
- Wees niet afhankelijk van één vrijwilliger.
- Ga als bestuur kijken bij trainingen en wedstrijden.
- Zorg dat je trainers een VOG hebben. Besef echter dat dit geen garantie is dat grensoverschrijdend gedrag niet voorkomt. Ook teamgenoten en tegenstanders kunnen grensoverschrijdend gedrag vertonen
- Geef het goede voorbeeld en benoem goede voorbeelden. Zoals bijvoorbeeld een trainer of coach die ingrijpt: *“we hebben ook hele goede sportcoaches gezien die gewoon aangeven: jongens dit kan niet, dit tolereren we niet...zo moet het niet, maar je kunt het ook zo doen”* (R4).
- Zorg voor kennis van pedagogiek en didactiek is belangrijk voor trainers en coaches.

Na melding

- Wees zorgvuldig met het opleggen van een ordemaatregel. Bekijk zorgvuldig welke situatie(s) mogelijk onveilig zijn en informeer de beschuldigde zo veel mogelijk over de reden.
- Snel (doch zorgvuldig) handelen is in het belang van alle betrokkenen. Door gelijk hoor en wederhoor toe te passen kunnen adequate maatregelen getroffen worden en kan openheid van zaken gegeven worden.
- Stel een casemanager aan. Er zit meestal onvoldoende kennis bij clubs. Dus zorg voor professionals die dit soort processen op een goede manier afhandelen.
- Zorg dat in de communicatie over preventie van grensoverschrijdend gedrag en het proces van melding ook aandacht is voor de beschuldigde.
- Besef dat beschuldigten niet noodzakelijk daders zijn, en dat niet alle daders beschuldigd worden.
- Biedt maatwerk als het gaat over communicatie over de melding. De ene situatie is de andere niet. Geen communicatie/transparantie is soms schadelijker voor iedereen dan wel communicatie.

Na afronding van het proces na melding

- Doe aan nazorg. Ga na afhandeling van de melding gezamenlijk met melder en beschuldigde het gesprek aan om het gebeuren af te ronden. Hierbij zou ook de bond een ondersteunende rol kunnen spelen richting de vereniging.